

N. K.
JEMISINOVÁ

BRÁNA HOST Z OBELISKŮ

Zlomená země: svazek druhý

NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ
FANTASY SÉRIE
V HISTORII —
VÍTĚZ CENY HUGO
TŘIKRÁT V ŘADĚ

N. K.
JEMISINOVÁ
Brána z obelisků

N. K.
JEMISINOVÁ

BRÁNA Brno
2019
Z OBELISKŮ

Zlomená země: svazek druhý

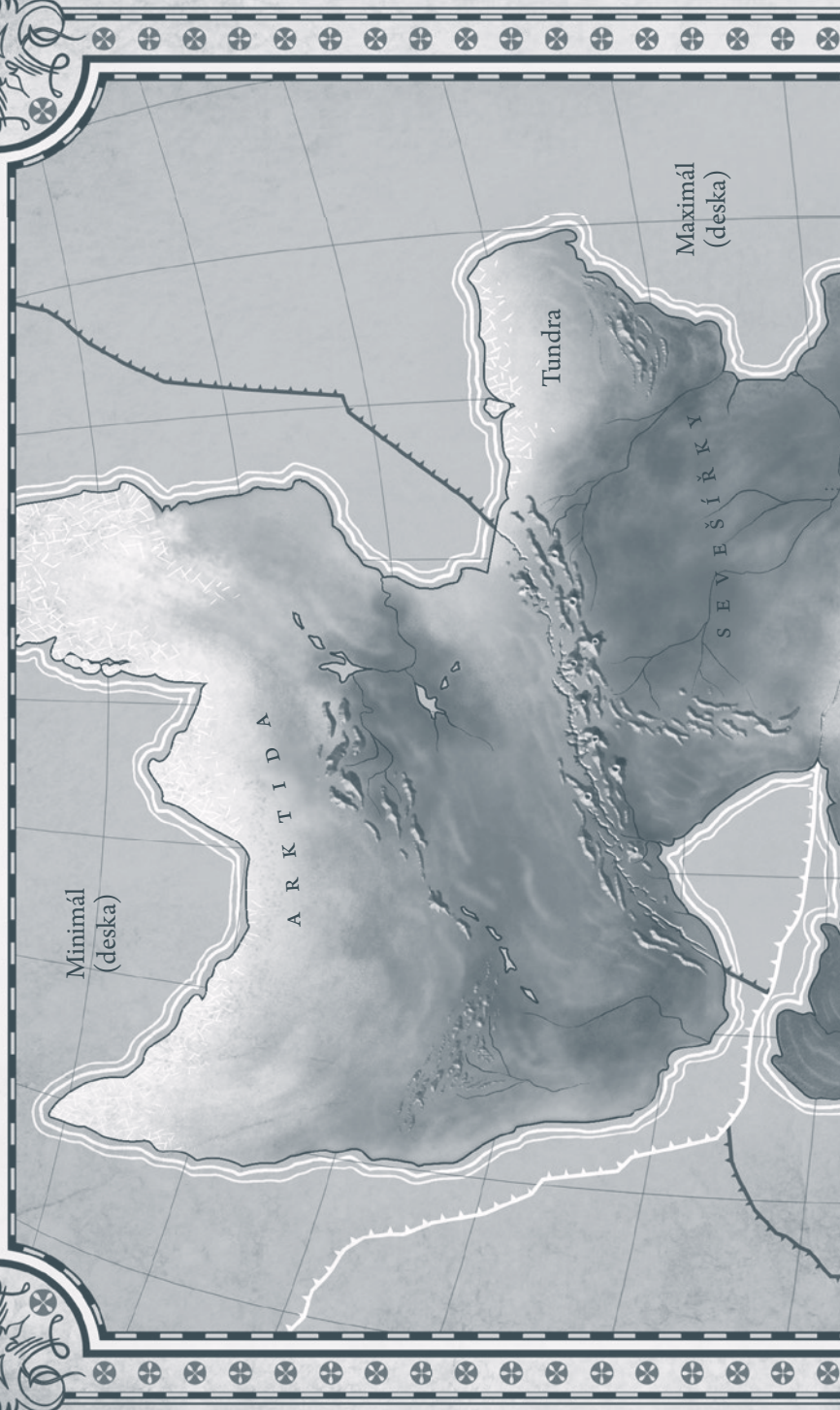
Minimál
(deska)

A R K T I D A

Tundra

Maximál
(deska)

S E V E Š Í Ř K Y

The Obelisk Gate

Copyright © 2016 by N. K. Jemisin

Cover photo by love photo / Shutterstock.com

Cover design by Wendy Chan

Cover © 2016 Hachette Book Group, Inc.

Map © Tim Paul Illustrations

Translation © Roman Tilcer, 2019

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2019

(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-0050-5 (Formát PDF)

ISBN 978-80-275-0051-2 (Formát ePub)

ISBN 978-80-275-0052-9 (Formát MobiPocket)

*Těm, kterým nezbývá
než připravit děti na boj*

Nassun, v úzkých

Hmm. Ne. Musím na to jinak.

Koneckonců, člověka tvoří on sám a taky ti další. Konečnou podobu mu dávají vztahy s ostatními. Já jsem já a ty. Damaja byla sebou i rodinou, která ji odmítla, a obyvateli Opory, co ji otesali do ostrého hrotu. Syenit byla Alabastrem a Innohem a lidmi z nešťastné, zničené Allije a Meovu. Teď jsi Tirimem a poutníky po cestách zapadaných popelem a jsi taky svými mrtvými dětmi... a tím, které ti ještě zbývá. Které získáš zpátky.

Čímž nic neprozrazuju dopředu. Jsi přece Essun. Je to jasná věc. Nebo ne?

A teď k Nassun. K Nassun, které je jen osm let, když začne konec světa.

Těžko říct, co jí proběhlo hlavou, když se jednou odpoledne vrátila z vyučování a doma v doupěti zjistila, že mladší bratříček leží mrtvý na podlaze a nad ním stojí otec. Můžeme si představovat, co si myslela, co cítila, co dělala. Můžeme se dohadovat. Ale vědět to nemůžeme. Snad je to tak lepší.

Co víme jistě: co ji zajímalo. Měla z ní být učenkyně.

Se samozvanými opatrovateli kamenného učení má Tišina zvláštní vztah. První záznamy o učencích se datují až do bájemi

opředeného skořápkového období. Tehdy měly všechny děti narozené během několika let v Arktidě kvůli výparům jakýchsi plynů křehké kosti, které se zlomily, když se jich někdo dotkl, a zakřivily, když dítě vyrostlo — pokud tedy vyrostlo. (Jumeňští archeomesti se po staletí dohadovali, bylo-li to způsobeno stronciem, či arzenem a zda to vůbec brát jako období, když to postihlo jen pár set neduživých bledých divochů v severní tundře. Právě tehdy ovšem obyvatelé Arktidy získali pověst neduživců.) Podle učenců je to už pětadvacet tisíc let, což většina lidí považuje za nehorázný výmysl. Učenci ale popravdě patří k životu na Tišině ještě déle. Před pětadvaceti tisíci lety se jejich role pouze proměnila tak, že takřka pozbyla smyslu.

Pořád tu jsou, jenom zapomněli, kolik toho už zapomněli. Jejich rád, dá-li se nazývat rádem, přežil navzdory tomu, že univerzity, od První až po Sedmou, neuznávaly jejich práci a považovaly ji za apokryfní a pravděpodobně nepřesnou, a tomu, že vlády v průběhu věků podkopávaly jejich důvěryhodnost propagandou. A navzdory obdobím, jak jinak. Původně učenci pocházeli výhradně z národa známého jako Regwové — byli to lidé ze západního pobřeží, měli žlutočervenou pleť a od přírody černé rty a zaznamenávání dějin uctívali tak, jako se v méně hořkých časech uctívali bohové. Tesali kamenné učení do horských úbočí, do kamenných štítů tyčících se až do nebe, aby všichni viděli a znali moudrost potřebnou k přežití. Žel, ke zničení hor v Tišině stačí, aby orogenní batole dostalo zachvat vzteku. Ke zničení lidí je potřeba jen o málo víc.

Učenci už tedy nejsou Regwové, většina z nich si však na jejich paměť barví rty na černo. Ne snad, že by si pamatovali, proč to dělají. Dnes je podle toho zkrátka poznáte: podle rtů, podle stohu polymerových tabulek, jež s sebou nosí, podle ošumělého oblečení a podle skutečnosti, že obvykle nemají pra-

vé spolové jméno. Ovšem bezespolci to nejsou, to zase pozor. Během období se teoreticky mohou vrátit do svého domovského spolu, nicméně při výkonu povolání je to obyčejně zavane tak daleko, že by to s tím návratem nebylo jednoduché. Praxe je taková, že je řada společenství přijme i během období, protože i ta nejlhostejnější komunita se chce za dlouhých chladných večerů bavit. Proto se většina učenců věnuje umění — hudbě, veselohře a podobně. Mohou taky učit nebo hlídat omladinu, když to zrovna nemůže dělat nikdo jiný, a co je nejdůležitější, slouží jako živá připomínka toho, že lidé přečkali horší časy. A takovou připomínku potřebuje každý spol.

Učenkyně, jež přišla do Tirima, se jmenuje Rentrí Učenkyně Kámen. (Všichni učenci přijímají spolové jméno Kámen a užitkové jméno Učenec, je to jedna ze vzácnějších užitkových kast.) Není kdovíjak významná, ale z určitého důvodu bys o ní vědět měla. Původně se jmenovala Rentrí Plemenice Tentýk, ale to bylo předtím, než se zamilovala do učenkyně, která navštívila Tentýk a svedla ji, tehdy ještě jako mladou ženu žijící nudným životem obráběčky skla. Život by býval o něco zajímavější, kdyby před jejím odchodem nastalo období, v takových časech je totiž úkol plemeníka jasný — a možná že i to ji pobídlo k odchodu. Nebo to byla jen obvyklá pošetilost mladé lásky? Těžko říct. Její učená milá ji nakonec opustila na předměstí rovníkrajského spolu Penfen se zlomeným srdcem, hlavou plnou vědění a měšcem naplněným nefritovými úštěpky, kabošony a jedním perleťovým kosočtvercem, ušpiněným od něčí šlápoty. Perleť utratila u obráběče za vlastní sadu tabulek, za nefritové úštěpky si koupila zásoby na cestu a nocleh v hostinci, než obráběč dokončil tabulky, a kabošony vyměnila v krčmě za množství silného pití. Potom s novou výbavou a zalepenými ranami vyrazila do světa. Takto její povolání přetrvává.

Je možné, že když se u stanice, kde se pro tentokrát usídila, objeví Nassun, vzpomene Rentrí na svá učňovská léta. (Ne na to, jak byla svedena; Rentrí je zjevně na starší ženy. Je v ní kus bláhového snílka.) Včera Rentrí procházela Tirimem, nakupovala na tržnici a vesele se usmívala černě namalovanými rty, přišla tak oznámit svou přítomnost v kraji. Nevšimla si Nassun, jak se cestou z jeslí domů zastavila a zadívala se na ni s pocitem bázně a náhlou, nesmyslnou nadějí.

Dnes Nassun do jeslí vůbec nešla, vydala se Rentrí najít a přinesla jí obětinu. To je tradice — tedy ta obětinu, ne to, že dcery učitelek chodí za jesle. Ve stanici už jsou dva dospělí z městečka, sedí na lavici, poslouchají, jak Rentrí hovoří, a pohár na obětiny se již plní zářivě barevnými úštěpkami s fasetovým znakem čtyřčiny. Rentrí překvapeně zamrká, když uvidí Nassun: vytáhlou, vyzáblou, nohatou a okatou dívčinu, zcela zjevně moc mladou na to, aby v tuhle hodinu nebyla v jeslích, když zrovna nejsou žně.

Nassun se zastaví na prahu stanice a zalapá po dechu, a její příchod tak působí velmi dramaticky. Dva posluchači se otočí a zírají na ni, na Džidžovu obvykle tichou prvorozenou ratolest, a jen kvůli těm dvěma okamžitě, teď a tady, nevyhrkne, co má v úmyslu. Matka jí vštípila značnou opatrnost. (Donese se k ní, že nebyla v jeslích. Nassun je to jedno.) Nicméně polkne, rychle dojde k Rentrí a něco jí podá: kus tmavého kamene, z něž vyčuhuje malý, téměř krychlový diamant.

Nassun nemá jiné peníze než kapesné, víš, a to už utratila za knihy a sladkosti. Nikdo v Tirimu ale neví, že se kousek odsud nachází pravděpodobně bohatý diamantový důl — tedy nikdo kromě orogénů. A ti to ví, jenom pokud něco takového hledají. Nassun je jediná, kdo se s tím za posledních pár tisíc let namáhal. Ví, že by takový diamant správně najít neměla.

Matka ji učila, ať nedává najevo, že je orogéna, a ať nepoužívá orogenii jindy než během přísně tajných hodin, které jí done dávna vždycky jednou za pár týdnů dávala v nedalekém údolí. Diamanty nikdo neplatí, nedají se totiž snadno rozbít na menší, pořád se však využívají v průmyslu, při těžbě a podobně. Nassun ví, že ten kámen má jistou hodnotu, ale ani v nejmenším netuší, že by se za tak pěkný drahokam, jaký Rentrí právě dala, daly koupit jeden dva domy. Je jí teprve osm let.

A když vidí, jak Rentrí při pohledu na tu trpytivou hrudku vyčnívající z černého kamene vypoulí oči, vezme ji to tak, že na přítomnost dalších lidí úplně zapomene a vyhrkne: „Chci být taky učenkyně!“

Samozřejmě netuší, co taková učenkyně vlastně dělá. Ví jen, že hrozně, hrozně moc touží odejít z Tirima.

Ale o tom až později.

Rentrí by musela být hloupá, aby takovou obětinu odmítla, a tak ji neodmítne. Ale hned Nassun neodpoví, zčásti proto, že Nassun je podle jejího soudu roztomilá a to, co jí tu povídá, se nijak neliší od jiných pomíjivých dětských nápadů. (Do jisté míry má pravdu; minulý měsíc Nassun chtěla být genýrkou.) Radši ji požádá, ať si sedne, a pak svému malému obecenstvu vypráví příběhy, a to po celý zbytek odpoledne, dokud slunce nezačne vrhat na úbočí svahu a do lesa dlouhé stíny. Když se ostatní dva posluchači zvednou k odchodu, dívají se na Nassun a tak dlouho naznačují, že by měla jít s nimi, až je neochotně poslechne. Obyvatelé Tirima by si totiž nedovolili projevit učenkyni takovou neúctu, že by ji kvůli nějakému děcku nechali řečnit celou noc, až se umluví k smrti.

Jakmile posluchači odejdou, přiloží Rentrí na oheň a začne si připravovat večeri z kusu vepřového bůčku s listovou zeleninou a kukuřičnou krupicí, co si včera koupila v Tirimu.

Zatímco čeká, až se jídlo uvaří, ukusuje z jablka a uhranutě otáčí v prstech kamenem od Nassun. Je z něj celá nesvá.

Ráno se vydá do Tirima. Několika diskrétními dotazy zjistí, kde Nassun bydlí. Essun je zrovna pryč, vede poslední hodinu své dráhy učitelky v jeslích. Nassun je taky v jeslích, ale nemůže se dočkat, až se během oběda vytratí a půjde zase hledat učenkyni. Džidža je v dílně, jak říká oddělenému pokoji, který používají jako sklep a v němž přes den pracuje se svými hlučnými nástroji. V tomtéž pokoji pospává Uke. Usne kdekoli. Ukolébavkou mu odjakživa byly písně země.

Když Rentrí zaklepe, dveře otevře Džidža a to ji drobet vyvede z míry. Džidža je středošírní míšenec, stejně jako Essun, ale podědil spíše sanzedské rysy — je velký, hnědý, svalnatý a má vyholenou hlavu. Jde z něj strach. Avšak vřelý úsměv v jeho tváři je zcela upřímný, díky čemuž má Rentrí z toho, co se rozhodla udělat, lepší pocit. Je to dobrý člověk. Nemůže mu lhát.

„Tumáte,“ řekne a podá mu kámen s diamantem. Tak vzácný dar přece nemůže od dítěte přijmout, ne výměnou za pár příběhů a za to, že by ji vzala do učení, se kterým si to Nassun za pár měsíců nejspíš rozmyslí. Džidža se zmateně zamračí a kámen přijme, vyslechne si vysvětlení a zahrne Rentrí díky. Slíbí jí, že poví o její štědrosti a poctivosti každému, koho potká, čímž jí snad předtím, než zase zamíří jinam, zajistí pár příležitostí k výdělku.

Rentrí odejde a tím končí její role v tomto příběhu. Je to však role významná, proto o ní mluvím.

Džidžu neobrátila proti jeho synovi jedna jediná, osamocená věc, víš. Zkrátka si za ty roky všiml u manželky i u dětí zvláštností, které v hloubi jeho mysli probouzely podezření. To ho postupem času začalo hlodat a ve chvíli, kdy začíná

tento příběh, už se jím přímo užívá. Džidža si to ale nechce připustit, aby si nemusel dělat ještě větší starosti. Konec konců svou rodinu miluje a pravda je prostě... nemyslitelná. Doslova.

Nakonec by na to přišel, ať už tak či onak. Opakuji: nakonec by na to přišel. Vinu nelze svalit na nikoho jiného.

Pokud ale toužíš po jednoduchém vysvětlení a je-li možné, že nastal nějaký bod zlomu, kdy přetekla poslední kapka, kdy praskla zátka sopečného jícnu... byl jím ten kámen. Džidža se totiž v kamenech vyznal, víš. Byl to výborný obráběč. Vyznal se v kamenech a vyznal se v Tirimu a věděl, že žíly vyvréle horniny z prastaré sopky se táhnou celým okolím. Většinou se nedostaly na povrch, ale bylo klidně možné, že Nassun náhodou našla diamant někde, kde ho mohl sebrat kdokoli. Bylo to nepravděpodobné. Ale nikoli vyloučené.

Když Rentrí odejde, vznáší se tahle úvaha po zbytek dne na hladině Džidžovy mysli. Pravda se skrývá pod hladinou jako leviatan připravený vynořit tělo, zatím jsou však vody Džidžových myšlenek klidné. Popření má velkou sílu.

Potom se ale probudí Uke. Džidža ho odvede do doupěte a zeptá se ho, jestli nemá hlad — Uke odpoví, že ne. Pak se na Džidžu usměje a s neomylnou vnímavostí mocného orogenního dítěte se zadívá na jeho kapsu a řekne: „Ploč tam máš ten blýskavej kamínek, tati?“

Slova pronesená batolecím šišláním zní rozkošně. Protože však Uke ví, že má Džidža v kapse opravdu kámen, a přitom by to vědět neměl, je odsouzen ke zkáze.

Nassun neví, že to začalo tím kamenem. Až s ní budeš mluvit, neříkej jí to.

Když se toho odpoledne vrátí domů, Uke už je po smrti. Džidža stojí v doupěti nad jeho chladnoucím mrtvým tělíčkem

a ztěžka funí. Ubít batole nedá velkou práci, ale splášil se mu přitom dech. Když přijde Nassun, pořád nemá v krevním oběhu dostatek oxidu uhličitého — motá se mu hlava, chvěje se, je mu zima. Nemyslí mu to. Když se tedy Nassun zprudka zastaví ve vchodu do doupěte, vyvalí oči na ten výjev a začne si jen velmi pomalu uvědomovat, co vlastně vidí, Džidža vyhrkne: „Ty to jseš taky?“

Je to chlap jako hora. Vyletí to z něj hlasitě, rázně, až Nassun poskočí. Odtrhne oči od Ukeho a zvedne je k němu a to jí zachrání život. Má je sice šedé po matce, ale tvar obličeje zdědila po Džidžovi. Stačí, aby se na ni podíval, a o krok ucouvne od prvotní paniky, které propadl.

Nassun mu navíc řekne pravdu. To taky pomůže, protože ničemu jinému by stejně nevěřil. „Jo.“

Nassun se v tu chvíli vlastně ani nebojí. Jelikož uviděla bratříčkově tělo a její mysl odmítla ten vjem zpracovat, zamrzne jí všechno vnímání. Ani neví, na co se jí Džidža ptá, protože aby pochopila kontext jeho slov, musela by si připustit, že skvrny na jeho pěstech jsou od krve a že její bratr na zemi pouze nespí. To nejde. Ne teď. Poněvadž se ale nemůže opřít o žádnou souvislou myšlenku, udělá, co děti v krajních situacích občas dělávají, a... jakoby klesne ve vývoji. Byť nechápe proč, ten pohled jí děsí. A z rodičů je jí Džidža odjakživa bližší. I ona je jeho oblíbenkyně: prvorozená, ta, kterou vůbec nečekal, ta s jeho tváří a smyslem pro humor. Má ráda stejná jídla. Džidža si trochu myslí na to, že by mohla jít v jeho šlápějích a stát se obráběčkou.

Když se tedy Nassun rozpláče, sama tak úplně neví proč. V hlavě jí to vřeští, srdce řve a ona vykročí k Džidžovi. Ten zatne pěsti, Nassun v něm ale nedokáže vidět hrozbu. Je to její otec. Chce, aby ji utěšil. Řekne: „Tati.“

Džidža sebou trhne. Zamrká. Hledí na ni, jako by ji viděl prvně v životě.

Dochází mu to. Nemůže ji zabít. Ani když je... ne. Je to jeho holčička.

Nassun jde k němu, natahuje ruce. Džidža se nedovede přimět, aby k ní natáhl ty svoje, ale stojí na místě. Dcera ho chytí za bližší zápěstí. Je rozkročený nad mrtvým Ukem — Nassun ho nemůže obejmout kolem pasu tak, jak by si přála. Ale přitiskne mu tvář k bicepsu, jeho svaly ji tolik uklidňují. Celá se třese a Džidža cítí, jak mu po kůži stékají její slzy.

Stojí tak, dech se mu pomalu zklidňuje, pěsti pomalu povolují. Nassun pláče. Po nějaké době se Džidža pootočí a ona mu sevře paže kolem pasu. Džidža se přitom musí odvrátit od toho, co provedl Ukemu. Jde to samo.

Zamumlá k Nassun: „Sbal si věci. Jako když jedeme na pár dní k babi.“ Džidžova matka se před pár lety znovu vdala a teď žije v Sume, městečku v sousedním údolí, které bude zakrátko zcela zničeno.

„Jedeme k ní?“ zahuhlá Nassun do jeho břicha.

Džidža ji pohladí po zátylku. Dělá to pořád, protože se jí to odjakživa líbí. Jako nemluvně mručela o něco spokojeněji, když jí držel hlavu v dlani. Je to tím, že v zadní části mozku se nacházejí čítidla, a když se jí tam dotkne, vnímá ho úplněji, jak už to u orogénů bývá. Ani jeden z nich netuší, proč se jí to tak líbí.

„Půjďme někam, kde ti bude líp,“ pronese Džidža mírně. „Slyšel jsem o jednom místě, kde by ti mohli pomoci.“ Aby zase byla malá holčička, a ne... Odvrátí se i od svých myšlenek.

Nassun polkne, pak přikývne, poodstoupí a zvedne k němu hlavu. „Půjde i máma?“

Džidžovým obličejem cosi proběhne, a to s jemností zemitřesení. „Ne.“

A jelikož byla Nassun plně připravena odejít po západu slunce s jakousi učenkyní, v podstatě utéct z domu, aby unikla matce, konečně se uklidní. „Dobře, tati.“ Jde si do pokoje sbalit.

Džidža se za ní dlouho dívá a zadržuje přitom dech. Znovu se odvrátí od Ukeho, taky si sbalí a jde zapráhnout vůz. Do hodiny jsou pryč, míří na jih a v patách je jim konec světa.

■ ■

V dobách Džiamarie, jež zanikla v období zatopené pouště, lidé věřili tomu, že obětováním posledního narozeného potomka moři zabrání tomu, aby voda zaplavila souš a vzala si ostatní.

— Z „*Plemeníkova zastavení*“, učeneckého příběhu
zaznamenaného ve čtyřčině Hanl na Západním pobřeží
poblíž Ulomeného poloostrova.
Apokryfní.

ty, zas a znovu

„Cože?“ zeptáš se.

„Luna.“ Alabastr, milovaný netvor, příčetný šílenec, nejmocnější orogén v celé Tišíně, na tebe hledí. Je v tom všechna ta stará síla, cítíš jeho vůli, to, co z něj dělá takový přírodní živel, skoro jako hmotný doplněk toho pohledu. Strážci byli hloupí, že ho kdy považovali za krotkého. „Družice.“

„Cože?“

Samou marností tiše zabručí. Vůbec se nezměnil, pomine-li, že částečně zkameněl, je stejný jako v té době, kdy jste byli méně než milenci a více než přátelé. Před deseti lety a jedním já. „Astronómestrie neplácá hlouposti,“ prohlásí. „Vím, že tě to učili, celá Tišina je přesvědčená, že je ztráta času zabývat se oblohou, když se nás snaží vyhubit země, ale do zemních ohňů, Syen. Myslel jsem, že už ses naučila trochu víc zpochybňovat status quo.“

„Zaměstnávaly mě jiné věci,“ odsekneš stejně, jako jsi mu odsekávala vždycky. Myšlenka na staré časy tě ale vede k úvaze nad tím, čemu ses od té doby věnovala. A to tě vede k myšlence na tvou živou dceru, mrtvého syna a již brzy zesnulého manžela a úplně sebou šklubneš. „A jmenuju se teď Essun, už jsem ti to říkala.“

„Pro mě za mě.“ S heknutím se opatrně opře o stěnu. „Prý jsi sem přišla s nějakou geomestkou. Ať ti to vysvětlí. Já teď by-
vám celkem bez energie.“ Když vás pojídají, vybírá si to určitou
daň. „Neodpovědělas mi na první otázku. Už to umíš?“

Umíš přivolat obelisky? Když ti otázku položil poprvé, ne-
dávala ti smysl, snad proto, že tě rozptylovalo zjištění, že 1) žije,
2) mění se v kámen a 3) je tím orogénem, který roztrhl světadíl
vedví a vyvolal období, jež možná nikdy neskončí.

„S obelisky?“ Zavrtíš hlavou, spíš ze zmatku než na znamení
záporné odpovědi. Zabloudíš očima ke zvláštnímu předmětu
poblíž jeho lůžka, vypadá jako přehnaně dlouhý růžový skle-
něnůž a působí na tebe jako obelisk, byť něco takového není
možné. „Co — ne. Nevím. Od Meovu jsem to nezkoušela.“

Alabastr tiše zaúpí a zavře oči. „Ty jseš, do rzi, nepoužitelná,
Syen. Essun. Nikdy sis doopravdy nevážíla našeho řemesla.“

„Já si ho vážím, jenom —“

„Jenom tak, aby sis s ním vystačila, jenom tak, aby ses vy-
táhla, ale jediné když z toho budeš něco mít. Řekli ti, jak vyso-
ko máš skákat, a výš jsi to nezkusila, všechno jen proto, aby
ti dali pěknější byt a další prsten —“

„Abych získala soukromí, ty osle, nějakou vládu nad svým
životem a nějakou tu rezavou úctu —“

„A dokonce jsi poslouchala toho svého strážce, a to jinak
neposloucháš nikoho —“

„Hej.“ Jelikož ses deset let živila jako učitelka, nabyl tvůj hlas
obsidiánového ostří. Alabastr zmlkne a zamrká na tebe. Velmi
tiše proneseš: „Moc dobře víš, proč jsem ho poslouchala.“

Na chvílku zavládne ticho. Oba si dáte pauzu, abyste se
trochu vzpamatovali.

„Máš pravdu,“ odvěti Alabastr posléze. „Omlouvám se.“ Při-
děleného strážce totiž poslouchají — poslouchali — všichni

císařští orogénové. Neposlušní zaplatili životem nebo skončili v uzlu. Ovšem až na Alabastra — nikdy ses nedozvěděla, co své strážkyni provedl.

Na znamení míru toporně přikývneš. „Omluva přijata.“

Alabastr se opatrně nadechne, vypadá unaveně. „Zkus to, Essun. Zkus se napojit na obelisk. Dnes. Potřebuju to vědět.“

„Proč? A jaká růžice? Co to —“

„Družice. A jestli neumíš ovládat obelisky, tak na tom vůbec nesejde.“ Klíží se mu oči. Nejspíš je to dobře. Musí šetřit síly, má-li přežít to, co se s ním děje. Jestli se to přežít dá. „Co nesejde, ještě hůř. Pamatuješ si, proč jsem ti o obeliscích původně nechtěl říct vůbec nic, že?“

Ano. V době, kdys těm velkým poloskutečným krystalům plujícím po obloze ještě nevěnovala pozornost, jsi Alabastra jednou požádala, ať ti vysvětlí, jak dělá s orogenií takové úžasné kousky. Nic neprozradil a tys ho za to nesnášela, teď už ale víš, jak je taková znalost nebezpečná. Kdybys tehdy, jak ses chtěla zachránit před strážcem, který vás napadl, nechápala, že obelisky jsou zesilovače, zesilovače orogenie, nikdy bys nesáhla po tom granátu. A kdyby nebyl polomrtvý, popraskaný a neměl v sobě zamrzlého kamenožravce, stálo by tě to život. Nemělas dost síly, dost sebeovládání, nezabránila bys tomu, aby tě jeho energie usmažila od mozku dolů.

A teď Alabastr chce, ať se na jeden obelisk napojíš schválně, protože ho zajímá, co se stane.

Umí ti číst ve tváři. „Jen do toho,“ pobídne tě. Pak zase zavře oči. Slabě to v něm chrastí, jako by měl v plicích štěrk. „Někde poblíž pluje topaz. Dnes v noci ho zavolej, ráno pak uvidíš...“ Najednou jako by zeslábl, dochází mu síla. „Uvidíš, jestli přiletěl. Když nepřiletí, přijď mi to říct a já si najdu někoho jiného. Nebo to udělám sám.“

Ani v nejmenším netušíš, koho najde nebo co udělá. „Řekneš mi už, o co tady jde?“

„Ne. Přese všechno, Essun, totiž nechci, abys umřela.“ Zhluboka se nadechne, zvolna vydechne. Následující slova zní neobvykle něžně. „Rád tě vidím.“

Musíš zatnout zuby, abys mu dokázala odpovědět. „Jo.“

Nic víc nedodá a jako rozloučení vám to oběma stačí.

Vstaneš a přelétneš očima k nedaleko stojící kamenožravky. Alabastr jí říká Antimon. Stojí jako socha, jak už to kamenožravci dělávají, příliš černé oči tě sledují příliš upřeně, a byť drží tělo v klasické póze, máš pocit, že je v tom náznak jízlivosti. Stojí s ladně nakloněnou hlavou, jednu ruku má v bok a druhou zvednutou, uvolněnými prsty míří do neurčita. Snad je to výzva, ať jdeš blíž, snad skrytá pobídka k odchodu, snad taková ta situace, kdy má někdo tajemství a chce, abyste o něm věděli, ale nechce vám ho prozradit.

„Starej se o něj,“ řekneš jí.

„Starám se o něj stejně, jako bych se starala o jakoukoli jinou cennost,“ odvěti bez toho, aby pohnula ústy.

Co má tohle znamenat, si radši ani nebudeš domýšlet. Obrátíš se k odchodu z ošetrovny a u dveří na tebe čeká Hoa. Hoa, co vypadá jako krajně zvláštní lidský kluk, ale být je to k nevíře, ve skutečnosti je kamenožravec a stará se o tebe jako o svou cennost.

Od chvíle, kdy ti došlo, co je zač, se na tebe dívá nešťastně. Zavrtíš hlavou, mineš ho a vyjdeš ven. Rychle vykročí za tebou.

Ve spolu Kastrima začíná noc. Není to moc poznat, jelikož jemné bílé světlo, které se nepochopitelně line z mohutných krystalů uvnitř geody, se nikdy nemění. Lidé chodí sem a tam, nosí věci, pokřikují na sebe a věnují se svým záležitostem bez

onoho zpomalení, k němuž by v jiných spolech s úbytkem světla nevyhnutelně došlo. Hádáš, že než si na to zvykneš, přinejmenším prvních pár dní, se moc nevyspíš. To je jedno. Obelisky na denní dobu nehledí.

Zatímco jsi s Hooou byla za Alabastrem a Antimonem, Lerna na vás zdvořile čekal venku. Hned jak vyjdete ze dveří, připojí se k vám. Tváří se zvědavě. „Musím na povrch,“ oznámíš mu.

Lerna se ušklíbne. „Stráže tě tam nepustí, Essun. Novým obyvatelům nevěří. Přežití Kastrimy závisí na tom, že se o ní neví.“

S návratem Alabastra se vrací i spousta starých vzpomínek a staré jízlivosti. „Jen ať mi v tom zkusí zabránit.“

Lerna se zastaví. „A dopadne to jako v Tirimu?“

Do rzi zatracený. Taky se zarazíš a trochu zavravoráš, jaká je to rána. I Hoa se zastaví a zamyšleně tě sleduje. Lerna se na tebe nedívá nenávistně. Na to je jeho výraz příliš prázdný. Sakra. No dobře.

Po chvíli si Lerna povzdechne. „Půjdeme se zeptat Ykky. Řekneme jí, co potřebujeme. Požádáme ji o svolení — a když bude souhlasit, půjdeme nahoru se stráží. Dobře?“

Zní to tak rozumně, že se divíš, proč tě to vůbec nenapadlo. No, vlastně víš proč. Ykka je možná orogéna jako ty, jenže v Opoře tě ostatní orogénové příliš dlouho utiskovali a zrazovali — víš, že bys jí neměla věřit čistě proto, že je jednou z vás. Ovšem měla bys jí stejně dát šanci.

„Tak jo.“ Necháš Lerna, ať vás k ní zavede.

Yččin byt není o nic větší než tvůj a není zajímavý ničím jiným, než tím, že v něm bydlí spolová náčelnice. Je to prostě jen další byt vytesaný neznámým způsobem do obřího svítícího bílého krystalu. Před vchodem nicméně stojí dva lidé, jeden se opírá o krystal a další, žena, se přes zábradlí rozhlíží

po Kastrimě. Lerna si stoupne za ně a tobě pokyne, ať uděláš totéž. Počkat ve frontě je fér a obelisky nikam neutečou.

Žena rozhlížejí se po spolu se k tobě otočí a změří si tě. Je trochu starší než ty a je to Sanzedka, ale pleť má tmavší než většina Sanzedů a popílkovou kstici lehce zvlněnou, takže nevypadá hrubě, spíš připomíná kučeravý obláček. Má v sobě trochu krve z východního pobřeží. I ze západního: víčka jí překrývá epikantický záhyb. Její oči tě hodnotí obezřetně, leč bez většího zájmu. „Ty jsi ta nová.“ Není to otázka.

Přikývneš. „Essun.“

Kastrimanka se usměje na půl pusy a ty zamrkáš. Má zuby zbroušené do hrotů, i když to Sanzedové údajně přestali dělat už před stovkami let. Po zubatém období jim to kazilo pověst. „Hdžarka Vedoucí Kastrima. Vítej v naší malé díře.“ Úsměv se roztáhne po celých ústech. Při tom vtípku musíš potlačit úšklebek, ale její jméno tě vede k zamyšlení. Pro spol obvykle nevěstí nic dobrého, když mu nevládne kasta vedoucích. Nespokojení vedoucí mají takový ošklivý zvyk rozdmýchávat v krizích pokusy o převrat. Ale to je Yččin problém, ne tvůj.

Druhým čekajícím je muž, opírá se o krystal a nezdá se, že by si tě prohlížel — všimneš si ale, že očima nesleduje žádný pohyb v dálce, kam je upírá. Je hubený, menší než ty, a jeho vlasy a vousy ti připomínají jahody rostoucí v seně. Zdá se ti, že na sobě cítíš jemný tlak jeho nepřímé pozornosti. Co se ti ale nezdá, je šimrání instinktu, který ti říká, že je dalším z vás. Jelikož nedává nijak najevo, že by si všiml tvé přítomnosti, nepromluvíš na něj.

„Přišel před pár měsíci,“ řekne Lerna, a odpoutá tě tak od nových sousedů. Chvíli uvažuješ, jestli mluví o tom chlapíkovi, co má vlasy a vousy jako jahody a seno, ale pak ti dojde, že má na mysli Alabastra. „Zničehonic se objevil uprostřed toho, co

nám tu slouží jako náměstí — říkáme tomu Placka.“ Kývne někam za tebe a ty se obrátíš a snažíš se pochopit, o čem mluví. Aha: tam, mezi množstvím krystalů s ostrým hrotem stojí jeden, který vypadá, jako by ho někdo v púlce přeřízl, čímž dal u středu Kastrimy vzniknout široké vyvýšené šestiúhelníkové plošině. Vede k ní několik mostů a vidíš na ní židle a zábradlí. Placka.

Lerna pokračuje: „Zjevil se bez varování. Orogénové podle všeho nic nečítily a tišáci na stráži nic neviděli. On a ta jeho kamenožravky tam najednou prostě... byli.“

Nevšímne si, že se udiveně zamračíš. Ještě jsi neslyšela, že by tišák použil slovo „tišák“.

„Kamenožravci možná věděli, že přijde, ale jen málokdy se baví s někým jiným než se svými vybranými lidmi. A v tomhle případě neudělali ani to.“ Lerna sjede očima k Hoovi a ten si ho v tu chvíli schválně nevšímá. Lerna zavrtí hlavou. „Ykka se ho odsud pochopitelně snažila vyhodit, ale taky nabídla, že jestli chce, dá mu ránu z milosti. Prognóza je jasná — slabší léky a lůžko jen oddálí nevyhnutelné. Když ale Ykka zavolala vazouny, tak cosi udělal. Zhasl světla. Zastavil proudění vzduchu a vody. Jen na minutu, ale připadalo nám to jako rok. Když potom všechno zase nahodil, všichni z toho byli celí pryč. A tak mu Ykka řekla, že tu může zůstat a že bychom se o něj měli starat.“

No, to asi jo. „Je to desetiprstenář,“ opáčíš. „A taky pěknej osel. Dejte mu, co chce, a buďte u toho milí.“

„On je z Opory?“ Lerna se nadechne, zřejmě ze samé bázně. „Do zemních ohňů. Netušil jsem, že to někdo z císařských orogénů přežil.“

Podíváš se na něj, příliš žasneš, než aby tě to pobavilo. Jak by to taky mohl tušit? Další myšlenkou vystrízlivíš. „Mění se v kámen,“ hlesneš.

„Ano,“ opáčí Lerna smutně. „Nic takového jsem v životě neviděl. A zhoršuje se to. První den mu chyběly jenom prsty... jak mu je ta kamenožravkyně... sebrala. Neviděl jsem, jak to dělá. Provádí to, jen když v ošetrovně nejsem ani já, ani nikdo z mých pomocníků. Nevím, jestli ho nějak obírá ta kamenožravkyně, nebo to dělá sám, nebo...“ Zavrtí hlavou. „Když se ho na to zeptám, vždycky se jen zašklebí a řekne: ‚Ještě chvilku strpení, prosím. Na někoho tu čekám.‘“ Zamyšleně se na tebe zamračí.

Tak pozor: Alabastr nějak věděl, že přijdeš. Nebo možná ne. Možná prostě doufal, že přijde někdo, kdokoli, s potřebnými schopnostmi. Tady měl slušnou šanci, když Ykka jaksi svolává všechny rogy z širokého okolí. Ty se staneš tím, na koho čekal, jedině pokud se ukáže, že umíš přivolat obelisk.

Po chvíli se rozhrne závěs a vykoukne hlava, je to Ykka. Kývne na Hdžarku, tak dlouho upírá pohled na Jahody a seno, až si muž povzdechne a otočí se k ní, a posléze si všimne tebe s Lernou a Hoou. „Á. Tak jo. Dobře. Pojdte všichni dál.“

Začneš namítat: „Potřebuju si s tebou promluvit mezi čtyřma očima.“

Ykka na tebe hledí. Zamrkáš, nerozumíš, jsi rozhozená, podrážděná. Ykka na tebe hledí dál. Lerna vedle tebe přešlápne, ticho roste. Hoa pouze přihlíží, čeká, co uděláš. Nakonec to pochopíš: její spol, její pravidla, a jestli tu chceš žít... Povzdechneš si a vejdeš spolu s ostatními.

Uvnitř je větší teplo a větší tma než ve většině spolu — stěny sice svítí, ale ten rozdíl vytvářejí závěsy. Díky nim to vypadá, že je noc, což nejspíš na povrchu je. Dobrý nápad, řekneš si, že si taky budeš muset sehnat závěsy — a pak se zarazíš, neměla bys totiž uvažovat takhle dopředu. A pak se zarazíš ještě

jednou, protože jsi ztratila stopu Nassun a Džidži, takže bys takhle dopředu uvažovat měla. A pak —

„Tak jo,“ prohodí Ykka znuděně, dojde k prosté nízké pohovce, usadí se na ní se zkříženými nohama a podepře si bradu pěští. Ostatní si taky udělají pohodlí, Ykka se ale dívá na tebe. „Už jsem zvažovala nějaké změny. Vy dva jste mi přišli právě vhod.“

Chvilku máš za to, že tím „vy dva“ myslí tebe a Lerna, ovšem když si Lerna sedá na pohovku nejbližší té její, něco v tom pohybu je, nějaká lehkost nebo klid, co ti prozradí, že už Lerna ví, o čem je řeč. Takže má na mysli tebe a Hou. Hoa si sedne na zem a o to víc vypadá jako dítě... i když žádné dítě není. Je zvláštní, jak těžko se ti to pamatuje.

Opatrně se usadíš. „Vhod k čemu?“

„Pořád si nemyslím, že by to byl dobrý nápad,“ řekne Jahody a seno. Tváří je natočený k Ycce, ale dívá se přitom na tebe. „Vždyť o nich nic nevíme, Yčko.“

„Víme, že do čterejška přežili tam venku,“ podotkne Hdžarka a loktem se opře o područku pohovky. „To něco znamená.“

„Neznamená to nic.“ Jahody a seno — vážně už bys chtěla vědět, jak se jmenuje — zatne zuby. „Venku přežijí i naši lovci.“

Lovci. Zamrkáš. Je to jedna z dávných kast — císařské zákony ji neschvalují, takže se do ní už nikdo nerodí. Civilizovaná společnost nepotřebuje lovce a sběrače. Skutečnost, že v Kas-trimě je tomu jinak, ti o stavu tohoto spolu prozradí víc, než ti zatím řekla Ykka.

„Naši lovci znají okolí, i vazouni, to jo,“ odvětví Hdžarka. „Ale jen to nejbližší. Nově přichozí vědí víc o podmínkách za hranicemi našeho území — o lidech, hrozbách, o všem.“

„Nejsem si jistá, jestli vím něco užitečného,“ začneš. Ještě než to ale dořekneš, zamračíš se, vzpomeneš si totiž na něco,

čeho sis začala všimnat před několika zastávkami. Na šátky a cáry jemného hedvábí uvázané kolem zápěstí příliš mnoha Rovníkranjanů. Na ty semknuté pohledy, které ti věnovali, na to, jak se soustředili, zatímco ostatní jen otřeseně seděli. V každém táboře jsi je viděla, jak hledají další podobné přeživší, jak si vybírají všechny Sanzedy, co jsou zdravější než většina ostatních nebo mají lepší výbavu či jinou výhodu. Jak k těm vybraným tlumeně mluví. Jak ráno odcházejí ve větší skupince, než v jaké přišli.

Znamená to něco? Rovný rovného si hledá, to je stará věc, ovšem na rasách a národech už dlouho nezáleželo. Účinnější jsou společenství vyznačující se jednotným cílem, se členy o různém zaměření, jak dokázalo Staré císařství. Ovšem z Jumenesu je teď struska na dně sopečné trhliny a zákony a způsoby Císařství pozbyly váhy. Možná je to tedy prvním významným změny. Možná že za pár let budeš muset odejít z Kastrimy a najít si spol plný Mírnoššírníků, jako jsi ty, takových, kteří jsou hnědí, ale ne příliš hnědí, urostlí, ale ne příliš urostlí, s kudrnatými nebo nadýchanými vlasy, ale nikdy s popílkovými nebo rovnými.

Jak dlouho ale vy dva dokážete skrývat, co jste zač? Rogry nechtějí v žádném spolu. V žádném kromě tohotohle.

„Viš víc než my,“ řekne Ykka, a vytrhne tě tak z úvah. „A navíc nemám trpělivost se o tom hádat. Řeknu vám, co jsem před pár týdny řekla jemu.“ Nakloní hlavu k Lernovi. „Potřebuju poradce — lidi, kteří se v tomhle období vyznají ve všem od země až do nebe. Než vás nahradím, budete to vy.“

To tě docela zaskočí. „Vždyť o tomhle spolu, do rzi, nic nevím!“

„To je moje práce — a její a jeho.“ Ykka kývne k Hdžarce a Jahodám a senu. „Však se všechno dozvíte.“

Spadne ti brada. Pak si uvědomíš, že do toho zahrnula i Hou. „Do zemních ohňů a kýblů rzi, to chceš za poradce kamenožravce?“

„Proč ne? Kamenožravce tu máme taky. Víc, než si myslíš.“ Otočí se k Hoovi. „Tos mi řekl ty.“

Hoa ji sleduje s nečitelným výrazem ve tváři. „Je to tak, odpoví tiše. A pak: „Ale nemůžu za ně mluvit. A nepatříme k vašemu spolu.“

Ykka se k němu nakloní a věnuje mu upřený pohled. Hoova tvář vyjadřuje něco mezi nepřátelstvím a opatrností. „Máte na spol určitý vliv, i kdyby jen jako možná hrozba.“ Kmitne očima k tobě. „A ti, co ses k nim, é, přimkl, k tomuhle spolu patří. Záleží ti aspoň na tom, co bude s nimi. Nebo ne?“

Dojde ti, že už jsi pár hodin neviděla Yččinu kamenožravkyni, tu ženu s ryšavými vlasy. To ovšem neznamená, že není někde poblíž. Už ses naučila, že Antimonině nepřítomnosti se nedá věřit. Hoa na Yččina slova neodpovídá. Najednou pocítíš nepochopitelný vděk, že se kvůli tobě obtěžuje zůstatvat na povrchu.

„Co se týče toho, proč ty a proč doktor,“ naváže Ykka a narovná se; nespouští oči z Hoy, ale mluví k tobě, „jde mi o to, že každý máte jiný úhel pohledu. Vedoucí, která nechce nikoho vést,“ podívá se na Hdžarku. „Další místní rogr, co dává bez ostychu najevo, jak jsem podle něj hloupá,“ kývne na Jahody a seno a ten si povzdechne. „Odolný lékař, který zná cestu. Kamenožravec. A ty, Essun, co bys nás mohla všechny zabít.“ Nasadí napjatý úsměv. „To dá rozum, že ti chci dát důvod to neudělat.“

Moc netušíš, co na to říct. Hlavou ti proběhne, že když tě ke členství kvalifikuje schopnost zničit Kastrimu, měla by do kruhu poradců pozvat ještě Alabastra. Jenže to by mohlo vést k nepříjemným otázkám.

Otočíš se k Hdžarce a Jahodám a senu a zeptáš se: „Vy jste oba místní?“

„Ne,“ odpoví Hdžarka.

„Ale jo,“ namítne Ykka. Hdžarka ji provrtá očima. „Žiješ tu už roky, Hdžari.“

Hdžarka pokrčí rameny. „To si tady pamatuješ jenom ty, Yčko.“

Jahody a seno řekne: „Já se tu narodil a vyrostl.“

Dva orogénové, kteří se dožili dospělosti ve spolu, co je nechtěl zabít. „Jak se jmenuješ?“

„Ranař Vazoun.“ Čekáš. On se usměje, ovšem jen polovinou úst a ani jedním okem.

„Ranařovo tajemství, abych tak řekla, během našeho dospívání neprasklo,“ vysvětlí Ykka. Opírá se teď o stěnu za pohovkou a mne si oči, jako by byla unavená. „Lidi ho ale stejně prokoukli. Stačilo, aby si o tom začali šuškat, a předchozí náčelník ho pak nechtěl uznat za člena spolu. Já už jsem mu samozřejmě několikrát nabídl, že si může změnit jméno.“

„To bych se ale musel vzdát jména Vazoun,“ podotkne Ranař. Ve tváři se mu pořád zračí ten úsměv neúsměv.

Ykka spustí ruku. Zatne zuby. „Lidi se dozvěděli, co jsi zač, i kdyžs to popíral.“

„A tobě nepomohlo, žes to stavěla na odiv.“

Ykka se zhluboka nadechne. Zatne a pak zase uvolní čelistní svaly. „A právě proto tě žádám o spolupráci, Ranaři. Pojdme ale dál.“

A tak to pokračuje.

Celou schůzi tam sedíš a snažíš se porozumět spodním proudům, které zachytáváš, pořád se ti nechce věřit, že tu vůbec jsi, a Ykka před tebou předestírá všechny potíže, jimž Kastrima čelí. Jsou to věci, o jakých by tě v životě nenapadlo

přemýšlet: stížnosti, že teplá voda ve veřejných lázních není dost teplá. Vážný nedostatek hrnčičů, ale nadbytek lidí, co umějí šít. Plíseň v jedné jeskyni s obilím — zásoby na několik měsíců se budou muset spálit, jinak znehodnotí zbytek. Nedostatek masa. Předtím jsi jako posedlá uvažovala o jedné jediné osobě, a teď jich máš mít na starosti tolik. Přišlo to tak najednou.

„Zrovna jsem se vykoukala,“ vyhrkneš a zkusíš se probrat z omámení. „Voda byla příjemná.“

„Ovšem že ti byla příjemná. Poslední měsíce jsi žila pod širákem, a když ses vůbec obtěžovala se mýt, tak ve studeném potoce. Spousta obyvatel Kastrimy nikdy nežila bez spolehlivého gea a nastavitelných kohoutků.“ Ykka si promne oči. Schůze trvá teprve hodinu, ale zdá se delší. „Každý se s obdobím vyrovnává po svém.“

Malicherné stížnosti podle tebe nejsou způsob, jak se s něčím vyrovnat, ale budiž.

„Opravdovým problémem je, že máme málo masa,“ zamračí se Lerna. „Všiml jsem si, že v několika posledních spolových přídělích nebylo ani maso, ani vejce.“

Ykka se zatváří o něco pochmurněji. „Ano. Je to tak.“ Kvůli tobě dodá: „Jestli sis ještě nevšimla, nemáme tu žádnou zeleň. Půda kolem je chudá, stačí na zahradničení, ale neroste na ní tráva, nemáme seno. A posledních pár let před začátkem období se všichni tak zapáleně dohadovali, jestli neobnovit starou hradbu z časů před dusivým obdobím, že nikoho nenapadlo nakoupit u nějakého zemědělského spolu pár tuctů vozů s pořádnou hlínou.“ Povzdechne si a promne si kořen nosu. „S většinou dobytka člověk beztak nemůže do dolů a po schodech. Nevím, co jsme si od bydlení tady slibovali. Proto potřebuju pomoc.“

Její únava tě nepřekvapuje, ale její ochota uznat chybu ano. A navíc tě zneklidňuje. Řekneš: „Během období může mít spol jen jednoho vůdce.“

„Jo, a to budu pořád já. Na to nezapomínejte.“ Možná je to varování, ale nezní to tak. Máš takový dojem, že své postavení v Kastrimě bere jako hotovou věc: lidé si ji vybrali a za tím jí věří. Tebe, Lerna a Hou neznají a Hdžarce a Ranařovi zřejmě nevěří. Potřebuješ Ykku víc, než ona potřebuje kohokoli z vás. Najednou ovšem zavrtí hlavou. „Už toho mám plný zuby.“

To je dobře, hrozí totiž, že už neunesíš ten pocit nesourodosti, to, jak je to všechno jiné než tvé dosavadní problémy — ještě ráno jsi myslela na cestu, na přežití a na Nassun. „Potřebuju na povrch.“

Změna tématu je příliš náhlá, zdá se, že přišla zničehonic, a všichni na tebe chvíli jen hledí. „Proč, do rzi?“ zeptá se Ykka.

„Kvůli Alabastrovi.“ Ykka se tváří nechápavě. „To je ten desetiprstenář u vás na ošetřovně. O něco mě požádal.“

Ykka se ušklíbne. „Aha. Tenhleten.“ Při její reakci se neubráníš úsměvu. „Zajímavé. Od chvíle, co se tu objevil, s nikým nemluví. Jenom tam sedí, spotřebovává nám antibiotika a vyjídá zásoby.“

„Zrovna jsem připravil novou várku cilinu, Ykko,“ protočí oči Lerna.

„Jde o princip.“

Hádáš, že Alabastr utišoval místní mikrootřesy a všechny případné následné otřesy ze severu, takže si svůj příděl více než zaslouží. Jestli to ale Ykka nečítí, nemá smysl jí to vysvětlovat — a nevíš jistě, jestli se jí dá věřit dost na to, abys s ní už mohla o Alabastrovi mluvit. „Je to starý přítel.“ Tak. Sice neúplné, ale pěkné shrnutí.

„Nebudí dojem, že by měl přátele. Ani ty ne.“ Dlouze si tě prohlédne. „Taky jsi desetiprstenářka?“

Bezděky sevřeš prsty. „Kdysi jsem nosila šest prstenů.“ Lerna k tobě prudce otočí hlavu a vyvalí oči. Ehm. Ranařovi zacuká v obličejí tak, že z toho nic nevyčteš. A tak doplníš: „Když jsem ještě byla v Opoře, Alabastr mě učil.“

„Chápu. A co pro něj máš na povrchu udělat?“

Otevřeš ústa a zase je zavřeš. Nemůžeš si pomoci, sklouzneš očima k Hdžarce a ta si odfrkne a vstane. Pak ti zrak sjede k Lernařovi a ten se ušklíbne, jelikož mu dojde, že nechceš mluvit před ním. Zasloužil by si něco lepšího, ale stejně... je tišák. Nakonec ze sebe vypravíš: „Takovou orogénskou věc.“

Je to slabota. Lerna dělá jakoby nic, ale pohled mu ztvdne. Hdžarka mávne rukou a zamíří k závěsu. „V tom případě odcházím. Pojd', Ranaři. Jsi totiž jen vazoun.“ Vyštěkne smíchy.

Ranař ztuhne, ale k tvému překvapení se zvedne a odejde s ní. Chvíli se díváš na Lerna, nicméně ten si založí ruce. Nikam nejde. No dobře. Ykka se zatváří pochybovačně. „Co to má být, poslední lekce tvého starého učitele? Zjevně už nebude žít moc dlouho.“

Nemůžeš si pomoci, zatneš zuby. „To se ještě uvidí.“

Ykka se ještě chvíli tváří zamyšleně a posléze rozhodně přikývne a vstane. „Tak jo. Jen svolám pár vazounů a vyrazíme.“

„Cože, ty chceš jít se mnou? Proč?“

„Ze zvědavosti. Zajímá mě, co dovede oporský šestiprstenář.“ Zazubí se a dojde si pro dlouhou kožešinovou vestu, ve které ji ji poprvé spatřila. „Třeba zjistím, že bych to dovedla taky.“

Při představě, jak se samouk, divoký orogén, pokouší napojit na obelisk, sebou prudce trhneš. „Ne.“

Ykka okamžitě zvážní. Lerna na tebe zírá, nedokáže uvěřit, že umíš dosáhnout svého a jedním dechem se o to zase připravit.

Honem to zkusíš napravit. „I pro mě to bude nebezpečné a ještě jsem to nikdy nedělala.“

„To?“

No, a je to. Bylo by bezpečnější, kdyby nic nevěděla, ale Lerna má pravdu — jestli chceš žít v tomhle spolu, musíš si tu ženu získat. „Slib mi, že když ti to prozradím, nebudeš to zkoušet.“

„Nic ti, do rzi, neslíbím. Vždyť tě neznám.“ Ykka si založí ruce. Vyzářuje z ní síla a k tomu ty vlasy. Spousta Sanzedů si stejně jako ona nechává narůst popílkové vlasy do velké, nadýchané hřívy. Slouží k zastrašování jako u zvířat, stačí, aby ji člověk podpořil trochou sebevědomí. A toho má Ykka víc než dost.

Nicméně ty máš zase znalosti. Vstaneš a podíváš se jí do očí. „Nedokážeš to,“ prohlásíš a silou vůle ji nutíš, aby ti uvěřila. „Nemáš na to výcvik.“

„Nemáš ponětí, jakým výcvikem jsem prošla.“

A ty zamrkáš, vzpomeneš si, jak jste se nahoře setkaly. Když tě rozhodilo uvědomění, žeš ztratila Nassuninu stopu, Ykka do tebe poslala ten zvláštní rychlý poryv síly, bylo to jako políček, ale jemnější, a jaksi to udělala orogenií. A pak si vzpomeneš, jak do Kastrimy vábí orogény ze široka daleka. Možná nenosí prsteny, ale orogenie není o hodnotstech.

Takže se nedá nic dělat. „Obelisk,“ prozradíš. Letmo se podíváš na Lerna — ten zamrká a zamračí se. „Alabastr chce, ať přivolám obelisk. Chci to zkusit.“

K tvému údivu Ykka pokývá hlavou a rozzáří se jí oči. „Aha! Vždycky jsem si říkala, že na nich něco bude. Tak pojďme. Tohle chci rozhodně vidět.“

A do prdele.

Ykka si oblékne vestu. „Dej mi půl hodiny, pak se sejďme na Vyhlídce.“ To je vstup do Kastrimy, ta římsa, kde nově

příchozí bez výjimky strnou úžasem nad tímhle podivným spolem schovaným v obří geodě. Ykka projde kolem tebe a opustí byt.

Zavrtíš hlavou a podíváš se na Lernu. Ten mírně přikývne — chce jít taky. A Hoa? Ten jednoduše zaujme své obvyklé místo za tebou a klidně se na tebe podívá, jako by chtěl říct: *To se snad rozumí samo sebou.* Takže vyrazí celá skupinka.

Za půl hodiny se s Ykkou sejdete na Vyhlídce. Má s sebou další čtyři Kastrimany, jsou ozbrojeni a oblečení v zašlých barvách a odstínech šedé, aby měli na povrchu kamufláž. Výstup je náročnější, než byla cesta dolů: je dlouhý a obnáší spoustu schodů. Když zdoláte poslední, nejsi tak zadýchaná jako někteří Yččini lidé, ale to je tím, že jsi teď nachodila každý den spoustu kilometrů, kdežto oni si žili v bezpečí a pohodlí ve svém podzemním městě. (Všimneš si, že Ykka se zadýchala jen trochu. Udržuje se v kondici.) Nakonec dojdete do falešného sklepa jednoho z prázdných domů na povrchu. Není to ten, kterým jste přišli, což by tě nemělo překvapit — jejich „brána“ má pochopitelně více vchodů a východů. Podzemní chodby jsou ovšem složitější, než sis původně myslela — měla by sis to zapamatovat pro případ, že odsud někdy budeš muset odejít ve spěchu.

V prázdném domě stejně jako v tom prvním stojí strážce, část hlídá vstup do sklepa a část jich je nahoře v domě a sleduje cestu. Když vám řeknou, že můžete vylézt, vykročíte do pozdně večerního spadu.

Strávilaš v Kastrimě. . . den a něco? Žasneš nad tím, jak ti to na povrchu připadá divné. Poprvé po celých týdnech si opravdu uvědomíš sirný pach ve vzduchu, stříbřitý opar, neustálé šumění, s nímž tučné vločky popela dopadají na zem, a uschlé listí. Až ve venkovním tichu ti dojde, jaký hluk panuje dole

v Kastrimě; lidé tam mluví, kladky vržou, z kováren se nese zvonění a všude zní hukot zvláštních strojů skrytých v geodě. Tady nahoře není slyšet nic. Stromy opadaly, v nánosech zkrouceného listí se nic nehýbe. Z větroví se neozývá ptačí píseň — většina ptáků během období přestane hájit své teritorium i se pářit, a zpěv navíc přitahuje dravce. Po cestě se neplouží žádní poutníci, ale vidíš, že vrstva popela je tam tenčí. Někdo tudy nedávno prošel. Jinak nic, dokonce ani vítr nefouká. Slunce zapadlo, nicméně světla je pořád ještě dost. I takhle daleko na jihu totiž mraky odrážejí zář z Trhliny.

„Provoz?“ zeptá se Ykka jednoho strážného.

„Před čtyřiceti minutami tudy prošla nějaká skupinka, vypadali jako rodina,“ odpoví strážný. Vzhledem k okolnímu tichu mluví tlumeně. „Byli dobře vybavení. Asi dvacet lidí, všeho věku, všechno Sanzedi. Šli na sever.“

Nato se k němu všichni otočí. „Na sever?“ podiví se Ykka.

„Na sever.“ Strážný se na ni podívá očima s těmi nejkrásnějšími dlouhými řasami a pokrčí rameny. „Vypadalo to, že mají nějaký cíl.“

„Hm.“ Ykka si založí ruce a trochu se zachvěje, přestože venku není kdovíjaká zima — chlad pátého ročního období nastupuje v plné síle až po celých měsících. Jde jen o to, že v Dolní Kastrimě je takové teplo, že když si na to člověk zvykne, Horní Kastrima se mu potom zdá studená. Nebo je to možná jen Yččina reakce na drsnost spolu kolem ní. Tolik ztichlých domů, mrtvých zahrad a popelem zapadaných cestiček, kudy se původně chodilo. O povrchové úrovni spolu jsi uvažovala jako o návnadě — a ona to návnada je, lákadlo k přivábení žádoucích lidí a rozptýlení těch nepřátelských. Kdysi to ale byl opravdový spol, plný života, světla a všeho možného, jen ne klidu.

„Nuže?“ Ykka se zhluboka nadechne a usměje se, ale máš pocit, že je to napjatý úsměv. Kývne k nízkým mračnům popela. „Jestli tu věc potřebuješ vidět, podle mě se ti to v nejbližší době nepoštěstí.“

Má pravdu — ve vzduchu visí popílkový opar a jsou vidět jen obtažené, rudě zbarvené mraky, toť vše. I přesto slezeš z verandy a zvedneš hlavu k nebi, nevíš, jak začít. Taky nevíš, jestli bys vůbec začít měla. Když ses s obeliskem pokusila pracovat poprvé a podruhé, málem tě to stálo život. Potom je tu ještě skutečnost, že to po tobě chce Alabastr, a ten přitom zničil svět. Možná bys ho vůbec neměla poslouchat.

Nikdy ti ale neublížil. Svět ano, ale on ne. Možná si svět to zničení zaslouží. A Alabastr si u tebe po všech těch letech snad vysloužil jistou důvěru.

A tak zavřeš oči a zkusíš zklidnit myšlenky. Posléze si všimneš, že přece jen je něco slyšet. Slabé vrzání a lupání, jak se dřevěné části Horní Kastrimy přizpůsobují váze popela či změně teploty. Mezi seschlými stonky na zahrádce jednoho nedalekého domu zacupitá několik tvorů: hlodavci nebo prostě něco malého, nic, s čím by sis měla lámat hlavu. Jeden Kastriman z neznámého důvodu vyloženě funí.

Země pod nohama se ti jemně chvěje. Ne. Jinde.

Na obloze je tolik popela, že vědomím tak nějak dokážeš uchopit mraky. Nakonec popel je prášek z kamene. Nejde ti ale o mraky. Šátráš po nich, jako bys pátrala ve vrstvách země, nevíš jistě, co vlastně hledáš —

„Bude to trvat dlouho?“ povzdechne si jeden Kastriman.

„Proč, máš dnes žhavé rande?“ zabručí Ykka.

Není důležitý. Není —

Není —

Cosi tě zostra přetáhne na západ. Škubneš sebou a pootočíš se, nadechneš se při vzpomínce na jednu noc kdysi v Alliji a na jiný obelisk. Ametyst. *Nepotřeboval ho vidět, potřeboval, abyh k němu stála čelem.* Spojení zrakem, spojení silou. Ano. A daleko před sebou učíš cosi těžkého... a tmavého.

Velmi, převelmi tmavého. Alabastr říkal topaz, ne? Ten to není. Připadá ti odněkud povědomý, připomíná ti granát. Ne ametyst. Proč? Granát byl rozbitý, šílený (netušíš, proč tě napadlo zrovna tohle slovo), ale kdovíproč taky mnohem mocnější, i když výraz „moc“ k vystižení obsahu těchhle věcí nestačí. Spíš bohatost. Podivnost. Že by se s tmavším odstínem poжил větší potenciál? Ale jestli je to tak...

„Onyx,“ řekneš nahlas a otevřeš oči.

Na okraji tvého dosahu bučí další obelisky, možná jsou i blíž, ale neodpovídají na tvé téměř instinktivní volání. Tmavý obelisk je velice daleko, až za západním pobřežím, někde nad Neznámým mořem. I když poletí, cesta sem mu asi potrvá celé měsíce. Ale...

Ale... Slyší tě. Cítíš to stejně, jako jsi kdysi cítila, že tě slyší tvé děti, byť dělaly jakoby nic. Obelisk se zvolna otočí, poprvé za celý zemský věk se v něm probudí tajuplné procesy a vydá tak prudkou vlnu zvuku a vibrací, až se moře pod ním na kilometry daleko zachvěje. (Jak to víš? Nečítíš to. Prostě to víš.)

Pak se dá do pohybu. Zlej, žravec Zemi.

Stáhneš se zpátky do sebe. Cestou cosi zachytí tvou pozornost: topaz. Skoro až dodatečně tě napadne ho zavolat taky. Je lehčí, živější, nachází se mnohem blíž a jaksi lépe odpovídá, snad proto, že z jeho prasklinek slabě čítíš Alabastra, asi jako když se k chutnému jídlu dává stočený pásek citronové kůry. Připravil ti ho.

Pak se vrátíš do sebe a obrátíš se k zamračené Ycce. „Rozumíš tomu?“

Ykka pomalu zavrtí hlavou, ale není to výraz nesouhlasu. Něco nějak zachytila. Vidiš jí to ve tváři. „Já... Bylo to... něco. Nevím co.“

„Až přiletí, ani po jednom nesahej.“ A že přiletí, na to bys vzala jed. „Nesahej po žádném. Nikdy.“ Nechceš použít slovo „obelisk“. Je kolem vás moc tišáků, a i když tě ještě nezabili, není vůbec potřeba, aby zjistili, že jsou orogénové ještě nebezpečnější, než se zdá.

„Co by stalo, kdybych to udělala?“ Ykka se ptá z upřímné zvědavosti, není to výzva, nicméně některé otázky jsou nebezpečné.

Rozhodneš se, že k ní budeš upřímná. „Umřela bys. Nevím přesně jak.“ Máš takový pocit, že by se proměnila v ječící, doběla rozžhavený sloup ohně a síly a dost možná by s sebou vzala celou Kastrimu. Ale úplně jistá si nejsi, a tak se držíš toho, co víš. „Ta — ty věci jsou jako baterie, co se používají v některých rovníkrajských spolech.“ Sakra. „Co se používaly. Slyšelas o nich? Baterie ukládají energii, aby měl člověk elektřinu, i když nefunguje hydro nebo geo, a —“

Ykka se zatváří uraženě. No, je Sanzedka — a Sanzedové baterie vynalezli. „Přece, do rzi, vím, co jsou baterie! Stačí náznak otřesu a kromě běžných potíží musíš řešit ještě popálení kyselinou, a to všechno kvůli troše uložené šťávy.“ Zavrtí hlavou. „To, o čem mluvíš, není baterie.“

„Když jsem odcházela z Jumesu, vyráběli tam baterie z cukru,“ odvětil. Ykka se taky vyhýbá slovu „obelisk“. To je dobře — chápe to. „Jsou bezpečnější než ty z kyseliny a kovu. Baterie se dají vyrábět různě. Když ale do okruhu zapojíš baterii, která je na něj příliš silná...“ Říkáš si, že to by mohla pochopit.

Ykka opět zavrčí hlavou, ale máš dojem, že ti věří. Potom se otočí, začne zamyšleně přecházet sem a tam a ty si všimneš Lery. Celou dobu byl potichu a poslouchal vás. Teď vypadá zahloubaně a to tě zneklidňuje. Nelíbí se ti, že o tom tak usilovně přemýšlí tišák.

Lerna tě ale překvapí. „Ykko. Nevíš, jak je tenhle spol ve skutečnosti starý?“

Ykka se zastaví a zamračí se na něj. Ostatní Kastrimané se ošívají, jako by jim to bylo nepříjemné. Asi jsou nesví, když jim někdo připomíná, že žijí v troskách nějaké zanikliny. „Netuším. Proč?“

Lerna pokrčí rameny. „Jen přemýšlím nad podobnostmi.“

Vtom ti to dojde. Krystaly v Dolní Kastrimě, které díky nějaké neznámé síle září. Krystaly, které díky nějaké neznámé síle plují po obloze. S jedněmi i druhými dovedou pracovat pouze orogénové a nikdo jiný.

Kamenožravci, kteří projevují nebývalý zájem o orogény, co to umějí. Otočíš se k Hoovi.

Ten se ale nedívá ani na oblohu, ani na tebe. Sešel z verandy, dřepel si do popela kousek od chodníku a něco si prohlíží. Podíváš se, kam hledí, a na místě, kde býval dvorek sousedního domu, spatříš jakousi kupku. Vypadá prostě jako další hromádka popela, na výšku měří necelý metr, potom si ale všimneš, že na jedné straně z ní trčí drobná seschlá noha nějakého zvířete. Snad kočky nebo králíka. Kolem se pod nánosem popela nejspíš válí tucty malých mršin — s nástupem období zřejmě přišlo velké vymírání. Je ovšem zvláštní, že na téhle mrtvolce podle všeho leží o hodně více popela než kolem ní.

„To už nebude k jídlu, chlapče,“ prohodí jeden z mužů. Taky si Hoy všiml a zjevně nemá ponětí, co je tenhle „chlapec“ zač. Hoa na něj zamrká a s dokonale odměřeným neklidem se hryz-

ne do rtu. Hraje dítě tak dobře. Pak vstane, dojde k tobě a ty si uvědomíš, že nic nehraje. Něco ho opravdu zneklidnilo.

„Spořádá to někdo jiný,“ řekne ti velmi tiše. „Měli bychom jít.“

Cože? „Ty se přece ničeho nebojíš.“

Zatne čelisti. Čelisti plné diamantových zubů. Má pod svaly i diamantové kosti? Není divu, že ti nikdy nedovolil, abys ho zkusila zvednout — musí být těžký jako kus mramoru. Ale vyjde z něj: „Bojím se toho, co by mohlo ublížit tobě.“

A... ty mu věříš. Protože ti najednou dojde, že to byl společný prvek všech situací, kdy se zatím choval zvláště. Postavil se kirchuse, která by možná byla příliš rychlá i na tvou orogenii. Ostře se staví proti ostatním kamenožravcům. Chrání tě. V životě se tě snažilo chránit tak málo lidí. Bezděky zvedneš ruku a pohladíš ho po těch jeho divných bílých vlasech. Hoa zamrká. Do očí mu vstoupí cosi rozhodně lidského. Nevíš, co si máš myslet. Ale proto ho poslechněš.

„Pojďme,“ vyzveš Ykku a ostatní. Udělalas, co po tobě Alabastr chtěl. Hádáš, že až mu to řekneš — pokud už to neví —, nebude se zlobit, žeš přivolala rovnou dva obelisky. A snad už ti konečně vysvětlí, o co tady, do rzi, jde.

■ ■

Nejprve shromážděte ve stabilní skále zásoby pro každého občana na rok: deset vozců obilí, pět vozců luštěnin, čtvrt trhce sušeného ovoce a půl skladce loje, sýra nebo zavařeného masa. Vynásobte tolika lety, kolik jich chcete přežít. Potom ke každému skladu ve skále postavte na stráž tři silné duše: jednu, ať hlídá zásoby, a dvě, ať hlídají hlídače.

— *Tabulka první „O přežití,“ verš čtvrtý*

Skaffa, zapomenutý

Ano. Jsi i jím, nebo jsi aspoň byla do té doby, než se stalo to v Meovu. Ale on je teď někým jiným.

••

Síla, která roztrhne *Klalsu*, to je orogenie uplatněná na vzduch. Orogenie není pro práci se vzduchem určená, vlastně ale neexistuje důvod, proč by to nemělo jít. Syenit už má zkušenosti s ovlivňováním vody, zkusila si to u Allije i jinde. Ve vodě jsou minerály a ve vzduchu zase prachové částice. Stejně jako země má i vzduch své teplo, tření, hmotu a kinetický potenciál — jen molekuly jsou dál od sebe, atomy mají jiný tvar. Každopádně to jsou pouze nepodstatné detaily, když do hry vstoupí obelisk.

Sotva Skaffa, Syenitin strážce, ucítí jeho tep, pochopí, která bije. Je starý, přestarý. Prastarý. Ví, co kamenožravci vždycy, když se namane příležitost, dělají s mocnými orogény, a ví, proč je tak důležité dbát o to, aby se orogénové soustředili na zem a nezvedali hlavu k obloze. Viděl, co se stane, když se čtyřprstenář — tak o Syenit stále smýšlí — napojí na obelisk. Je nabíledni, že mu na ní upřímně záleží (jí to nedochází). Není v tom jen potřeba ji ovládat. Je jeho maličká a chránil ji více

způsobu, než se kdy dozví. Představa, že zemře trýznivou smrtí, je pro něj nepřijatelná. Vzhledem k tomu, co bude následovat, je to ironie.

V okamžiku, kdy Syenit ztuhne, prostor kolem ní zalije světlo a vzduch v malé příďové kajutě se rozechvěje a promění v takřka pevnou stěnu nezadržitelné síly, Skaffa zrovna stojí vedle průlezu, a ne přímo v něm. Jeho společník, strážce, který právě zabil Syenitina divokého milence, takové štěstí nemá: když ho ta síla odmrští, trám nad vchodem ční ze stěny právě v takové výšce a právě pod takovým úhlem, že mu urazí hlavu, než sám povolí. Skaffa čistě proletí dlouhým nákladovým prostorem. Je tam prázdno, protože s *Klalsu* už nějakou dobu nebyli na pirátské výpravě, a letí docela dlouho, takže trochu zpomalí a největší část Syenitiny tlakové vlny ho předežene. Když posléze vrazí do přepážky, stane se tak silou, jež kosti pouze zláme, a nikoli rozbije na padrt. A v okamžiku nárazu už se přepážka spolu se zbytkem lodi prohýbá a praská. To taky pomůže.

Když pak začnou ze skalního podloží na dně oceánu do rozmetaných trosek vystřelovat rozeklané hroty připomínající kopí či nože, na Skaffu se opět usměje štěstí: žádný ho neprobodne. Syenit už se topí v obelisku a v prvních návalech žalu, který vyšle záchvěvy i do života Essun. (Skaffa viděl, jak drží ruku přes obličej svého děťátka, jak mu zakrývá ústa a tiskne nos. Nedokázal to pochopit. Copak nevěděla, že by jejího syna miloval stejně, jako miloval ji? Do drátěného křesla by ho uložil jemně, přejemně.) Syenit je teď součástí čehosi obrovského s celosvětovou mocí a Skaffy, kdysi nejdůležitějšího člověka ve svém životě, si ani v nejmenším nevšímá. On si to za letu bouří na nějaké úrovni uvědomuje a to mu vypaluje hlubokou ránu do srdce. Vzápětí se ocitá ve vodě a umírá.

Zabít strážce není jen tak. Ani všechny ty zlomené kosti a poškozené orgány by samy o sobě nestačily. Za běžných okolností by ho netrápilo ani utonutí. Strážci jsou jiní. Ale taky nevydrží všechno, a když se topí a k tomu jim selhávají orgány, a k tomu utrpěli zranění při tupém nárazu, tak už to stačí. Skaffovi to dochází, ve vodě sebou zmitá a tluče se o úlomky kamene a trosky zničené lodi. Neví, kde je nahore, vidí jen, že jedna strana je o něco světlejší než ostatní, od té ho však odtahuje rychle se potápějící záď lodi. Narovná se, udeří se do kamene, vzpomene se a zkusí zabrat proti proudu, byť má nyní zlomenou ruku a plíce prázdné. Vzduch to z něj vyrazilo a snaží se nevdechnout vodu, protože to by byl jistě jeho konec. Nemůže přece zemřít. Musí toho ještě tolik udělat.

Víceméně je to ale jen člověk, a když příšerný tlak vzroste, do zorného pole mu vplují černé skvrny a celé tělo pod tíhou vody znecitliví, nemůže si pomoci a zhluboka se nadechne. Bolí to: kyselina solná v hrudi, oheň v hrdle, a vzduch pořád žádný. Když se to přičte ke všemu ostatnímu — všechno ostatní by vydržel, zažil ve svém dlouhém příšerném životě i horší věci —, je toho na spořádaný, opatrný rozum, který dosud řídil a střežil jeho mysl, najednou moc.

Zpanikaří.

Strážci nesmějí nikdy zpanikařit. On to ví — jsou pro to dobré důvody. Stejně ale zpanikaří, mlátí sebou, snaží se rvát, stahuje ho to do chladné hlubiny. Chce žít. To je u strážce první a nejtěžší hřích.

Zničehonic hrůza pomine. To je špatné znamení. Vzápětí ji nahradí hněv tak prudký, že vytlačí vše ostatní. Skaffa přestane rvát a vzteky se třese, přitom už ale ví, že ten vztek není jeho. V panice se vystavil nebezpečí a hrozba, které se bál ze všech

nejvíc, nakráčela otevřenými dveřmi dovnitř, jako by jí to tu už patřilo.

Říká mu: *Jestli chceš žít, dá se to zařídit.*

Á, do zlého Země.

Další nabídky, sliby, návrhy a odměny. Mohl by získat větší sílu — takovou, aby si poradil s proudem, bolestí i nedostatkem kyslíku. Mohl by to přežít... ale bude to něco stát.

Ne. Ne. Cenu zná. Radši zemře, než aby ji platil. Jenže jedna věc je rozhodnout se zemřít a něco úplně jiného je toto předsevzetí dotáhnout do konce, když už člověk umírá.

Vzadu na lebce ho cosi začne pálit. Je to chladný žár, nepodobá se pálení v nose, hrdle ani hrudi. Něco se tam probouzí, zahřívá, sbírá. Připravuje se to na chvíli, kdy se zhroutí jeho vzdor.

Všichni děláme, co musíme, ozve se našeptávač se stejným zdůvodněním, jaké Skaffa použil v průběhu staletí už mnohokrát. Ospravedlnil si tak už mnoho ohavností. Všichni dělají, co musejí, z povinnosti. Aby přežili.

Stačí to. Zmocní se ho něco chladného.

Končetinami se mu rozlije síla. Stačí pár úderů znenadání rozjetého srdce a zlámané kosti srostou a orgánům se vrátí původní funkce, byť s pár úpravami pro nedostatek kyslíku. Skaffa se ve vodě otočí a začne zabírat, cítí, kterým směrem má plavat. Už ne nahoru — najednou zpracovává kyslík z vody, kterou dýchá. Nemá žábry, ale jeho plicní sklípky zničehonic vstřebávají víc, než by mělo být možné. Kyslíku je ovšem málo — nebude tělu ani zdaleka stačit. Buňky umírají, obzvlášť v jedné velmi konkrétní části mozku. Skaffa si to s hrůzou uvědomuje. Uvědomuje si pomalý zánik všeho, co z něj dělá toho, kým je. Jinak to ale nejde.

Pochopitelně se tomu vzpírá. Vztek se ho snaží hnát vpřed, udržet ho pod vodou, ale jemu je jasné, že když zemře, spolu

s ním zemře vše, čím je. Plave tedy vpřed, ale současně vzhůru, vzhlíží ze tmy ke světlu. Trvá to bolestně dlouho. Ve Skaffovi ovšem hoří aspoň trochu vlastní zloby, hněvu, že ho dotlačili do téhle situace, zlosti na sebe, že se nechal, a to ho drží při smyslech, přestože mu začínají brnět ruce a nohy. Ale —

Doplave k hladině. Rozrazí ji. Usilovně se snaží nezpanikařit, vyzvrátí vodu, další potom vykašle a nakonec se nadechne. Hrozně to bolí. I tak to v něm ale přestane umírat. Mozek a končetiny dostanou, co potřebují. Před očima má pořád mžítiky a v zátylku příšerný chlad, ale je to on. Skaffa. Brání si to, zatíná drápy a vrčí, zahání roztahovačný mráz. Do ohně pod Zeměm, je pořád Skaffa a nedopustí, aby na to zapomněl.

(Ale ztratí toho tolik. Pochop: Skaffa, kterého jsme dosud znali, Skaffa, kterého se Damaja naučila bát a jemuž se Syenit naučila vzdorovat, je teď po smrti. Zůstává člověk se zvykem se usmívat a pokrouceným rodičovským pudem a vše, co od nyníška udělá, bude pohánět zuřivost, která není tak úplně jeho.

Možná budeš pro toho ztraceného Skaffu truchlit. To je v pořádku. Původně byl tvou součástí.)

Začne zase plavat. Po nějakých sedmi hodinách — tolik síly dostal výměnou za vzpomínky — uvidí na obzoru kužel stále ještě dýmající Allije. Není to nejkratší cesta ke břehu, ale stejně se tam vydá. Nějak ví, že tam najde pomoc.

Slunce už dávno zapadlo, snesla se noc. Voda je studená a on hladový a všechno ho bolí. Naštěstí na něj nezaútočí žádná stvůra z hlubin. Jedinou skutečnou hrozbou je jeho vůle. Jde o to, zda se nezlomí v boji s mořem nebo s chladným žářem, jenž mu požírá mysl. Nijak mu nepomáhá, že je sám, s výjimkou lhostejných hvězd... a obelisku. Jednou ho zahlédne, když se otočí: mihotavý, nyní bezbarvý tvar na pozadí jiskřícího nočního nebe. Vypadá, že není o nic dál, než když ho prvně

uviděl z paluby lodi a pak ho vytěsnil z hlavy, aby se mohl řádně soustředit na kořist. Měl mu věnovat větší pozornost, dívat se, jestli se blíží, vzpomenout si, že i čtyřprstenář může za určitých okolností představovat hrozbu, a...

Zamračí se a chvilku splývá na zádech. (Je to nebezpečné. Okamžitě na něj dopadá únava. Síla, která ho udržuje v chodu, nestačí na všechno.) Zadíává se na obelisk. Čtyřprstenář. Kdo? Zkouší si vzpomenout. Byl tu někdo... důležitý.

Ne. Je Skaffa. Jen na tom záleží. Pokračuje v plavání.

Před svítáním ucítí pod nohama hrubý černý písek. Vykloupe se z vody, je cizincem sám v sobě i na zemi, končetiny neví, jak se na souši pohybovat, napůl se plazí. Příboj za ním se stahuje; před sebou má strom. Zhroučí se ke kořenům a upadne do čehosi, co připomíná spánek, má to ale blíž ke kómatu.

Když se vzbudí, už svítí slunce a on je v jednom ohni: bolí ho plíce, pálí ho údy, tepe mu v nezhojených zlomeninách kostí nepotřebných k přežití, má sucho v krku, praská mu kůže. (A vnímá ještě jinou, hlubší bolest.) Zaúpí a na tvář mu padne stín. „Jste v pořádku?“ zeptá se hlas a zní přesně tak, jak se on cítí. Hrubě, suše, slabě.

Skaffa rozlepí oči a uvidí před sebou dřepět nějakého starce. Je z Východního pobřeží, hubený a vyschlý, většina kudrnatých bílých vlasů mu slezla, zbývá jen věneček vzadu na hlavě. Skaffa se rozhlédne a zjistí, že jsou v malé zátocě ve stínu stromů. Na břehu poblíž nich leží starcova veslice. Čouhá z ní udice. Všechny stromy v zátocě jsou mrtvé a písek pod Skaffovým nohama je zanesený popelem — pořád jsou velmi blízko allijské sopky.

Jak se sem dostal? Pamatuje si, že plaval. Jak se ocitl ve vodě? To už si nevzpomíná.

„Já...“ začne a div se neudusí vlastním vyprahlým, nateklým jazykem. Stařec mu pomůže do sedu a pak mu nabídne lahev.

Poloslaná voda načichlá kůží nikdy nechutnala tak sladce. Po pár hltech stařec lahev odtáhne a Skaffa ví, že je to moudré, ale stejně zaskučí a natáhne po ní ruku. Ale jen jednou. Má dost síly na to, aby neškemral.

(Ta prázdnota v něm, to není jen žízeň.)

Zkusí se soustředit. „Já...“ Tentokrát se mu mluví líp. „Nevím... jestli jsem v pořádku.“

„Ztroskotali jste?“ Stařec zvedne hlavu a rozhlédne se. Neda-leko, jasně na očích, trčí kamenné bodce, které přivolala Syenit, táhnou se jako stěna od pirátského ostrova až po pevninu. „Byl jste u toho? Co to bylo, nějaký otřes?“

Skaffovi připadá nepochopitelné, že to ten stařec neví — vždycky žasl nad tím, jak málo obyčejní lidé rozumějí světu. (Vždycky? Vždycky takhle žasl? Vážně?) „Rogr,“ odpoví. Je příliš unavený, než aby se pokusil říct totéž slušným slovem na tři slabiky. Stačí to. Stařec nasadí tvrdý výraz.

„Špinaví zplozenci Země. Měli by se hned po narození to-pit.“ Zavrtí hlavou a podívá se zase na Skaffu. „Jste moc velkéj, neunesu vás, a když vás potáhnu, bude to bolet. Myslíte, že byste dokázal vstát?“

Skaffa se s jeho pomocí zvedne na nohy a dovrávorá k vesli-ci. Sedí na přídi a chvěje se, stařec vesluje a míří pryč ze zátoky, na jih podél pobřeží. Částečně se Skaffa třese zimou — kde si ležel na oblečení, má ho ještě mokré — a částečně proto, že ještě neodeznel šok. Částečně však jde o něco úplně jiného.

(Damaja! S velkým vypětím si vzpomene na to jméno a vy-baví se mu obraz: malá vyděšená mírnošírní holčička a za ní, ja-koby ve druhé vrstvě, vysoká vzdorná mírnošírní žena. V očích má lásku a strach, Skaffa má v srdci smutek. Ublížil jí. Musí ji najít, když ji ale zkusí myslí vypátrat, nic nenajde. Zmizela mu spolu se vším ostatním.)

Stařec na něj celou dobu mluví. Jmenuje se Litz Vazoun Metter a Metter je malé rybářské městečko pár kilometrů jižně od Allije. Od allijské pohromy všichni váhali, jestli se nepřestěhovat, jenže potom sopka najednou usnula, takže jim zlej Země nakonec přece jen nechce ukázat, zač je toho loket, nebo aspoň zatím ne. Litz má dvě děti, jedno hloupý a druhý sobecký, a tři vnoučata, všechny zplodil hloupej syn a snad nejsou úplně po něm. Moc toho nemá, Metter je prostě jen další pobřežní spol, nemůžou si dovolit ani pořádnou hradbu, místo ní maj jenom pár stromů a klacků, ale lidi dělaj, co musej, víte, jak to chodí, všichni se o vás náramně postaraj, jen žádný strachy.

(Jak se jmenujete? zeptá se někdy během toho mletí pantem a Skaffa mu to řekne. Stařec by chtěl slyšet víc jmen, ale Skaffa má jen to jedno. Co jste tam dělal? Namísto odpovědi si mlčení uvnitř Skaffy zívne.)

Vesnice patří k těm, jejichž situace bývá nejnejistější; z půlky se nachází na břehu a z půlky na vodě, tvoří ji hausbóty a domy na kůlech, propojené hrázemi a moly. Když Litz pomáhá Skaffovi na molo, seběhnou se kolem nich místní. Sahají na Skaffu a on ucukává, ale chtějí mu pomoci. Není jejich chyba, že je v nich toho, co by potřeboval, tak málo, až mu připadají špatní. Postrkují ho, navádějí. Stojí pod studenou sladkovodní sprchou, a když mu při umývání zvednou vlasy, podívá se jizvě na jeho krku, je tlustá, sešitá a ztrácí se ve vlasech. (Samotného by ho zajímalo, co je zač.) Pak ho obléknou do krátkých kalhot a košile bez rukávů domácí výroby a začnou si lámat hlavu nad jeho oblečením. Vlivem slunce a slané vody vybledlo tak, že téměř ztratilo veškerou barvu. Vypadá hnědošedě. (Vzpomene si, že by mělo být vínové, ale neví proč.)

Opět mu nabídne pitnou vodu. Tentokrát si může dát, co hrdlo ráčí. Trochu se nají. Potom se na celé hodiny uloží ke spánku a v zasutém koutě myslí mu to bez ustání zlostně šeptá.

Když se probudí, panuje hluboká noc a u jeho lůžka stojí nějaký chlapec. Lucerna má stažený knot, ale poskytuje dost světla, aby Skaffa viděl, že chlapec drží v rukou jeho původní oděv, nyní už vypraný a suchý. Jedna kapsa je naruby — jako jediná si uchovala něco z původní barvy. Vínové.

Skaffa se zvedne na jeden loket. Něco na tom klukovi... Možná. „Ahoj.“

Kluk se dost podobá Litzovi, potřeboval by jen pár desítek let chátrat a přicházet o vlasy a mohl by být jeho dvojčetem. Z očí mu ale kouká zoufalá naděje, jaká by se k Litzovi ani v nejmenším nehodila. Je mu jedenáct nebo dvanáct let, dost na to, aby ho spol uznal za člena, ale... z nějakého důvodu jako by chtěl zvednout kotvy a Skaffa asi ví proč. „To je vaše,“ řekne chlapec a natáhne k němu ruce s oblečením.

„Ano.“

„Jste strážce?“

Letmá skorovzpomínka. „Co to je?“

Kluk se tváří stejně zmateně, jako se Skaffa cítí. Popojde o krok k posteli a zastaví se. (Pojď blíž. Blíž.) „Říkali, že si nic nepamatujete. Máte štěstí, že jste to přežil.“ Nejistě si olízne rty. „Strážci... stráží.“

„Co stráží?“

Nevěřičnost zbaví chlapce strachu. Přistoupí ještě blíž. „Orogény. Jakože... bráníte před nima lidi. Aby nikomu neublížili. A taky bráníte orogény před lidma. To se povídá.“

Skaffa se zvedne do sedu a svěsí nohy přes okraj postele. Bolest ze zranění téměř odezněla — díky té zlostné síle, jež do

něj vstoupila, se mu tělo zahojilo neobyčejně rychle. Vlastně se cítí dobře, až na jednu drobnost.

„Tak já bráním orogény?“ pronese zamýšleně.

Kluk se krátce zasměje, ale záhy se přestane usmívat. Z nějakého důvodu má hrozný strach, nebojí se však Skaffy. „Lidi orogény vraždí,“ řekne tiše. „Když na ně přijdou. Pokud nemají strážce.“

„Opravdu?“ Zní to tak necivilizovaně. Potom si ale Skaffa vzpomene na ten hřeben kamenných bodců táhnoucí se oceánem a na své skálopevné přesvědčení, že je to dílo orogéna. Měli by se hned po narození topit, povídal Litz.

Jeden ti unikl, pomyslí si Skaffa a pak musí přemoci nával hysterického chechotu.

„Nechci nikomu ublížit,“ pokračuje chlapec. „Bez... bez výcviku to ale jednou udělám. Málem už jsem to udělal, když se probudila ta sopka. Bylo strašně těžký se ovládnout.“

„Kdybys něco udělal, zabil bys sebe a nejspíš i spoustu dalších lidí,“ odvětlí Skaffa. Pak zamrká. Odkud to ví? „Horké skvrny jsou příliš nestálé, než aby se daly bezpečně utiřit.“

Klukovi se rozzáří oči. „Tohle si pamatujete!“ Dojde blíž a dřepne si u Skaffova kolene. „Prosím vás, pomozte mi. Myslím, že mě matka... že mě viděla, když ta sopka... Snažil jsem se dělat jakoby nic, ale nešlo to. Myslím, že mě odhalila. Jestli to řekne dědovi...“ Najednou se prudce nadechne, jako by lapal po dechu. Ve skutečnosti zadržuje vzlyk, ale vypadá to stejně.

Skaffa ví, jaké to je, se topit. Natáhne ruku a pohladí chlapce po hustém obláčku vlasů, přes temeno po zátylek a tam prsty zastaví.

„Musím něco udělat,“ řekne, protože je to tak. Ta zloba a šepot v něm koneckonců mají nějaký cíl a ten se stává jeho cílem.

Shromáždí je, vycvičí je, udělej z nich zbraně, jaké z nich mají být.
„Jestli se mnou odejdeš, budeme se muset vydat daleko odsud.
Už svou rodinu nikdy neuvidíš.“

Kluk odvrátí zrak a zatváří se hořce. „Kdyby věděli, co jsem zač, tak by mě zabili.“

„Ano.“ Skaffa mu jemně, přejemně přitlačí prsty k zátylku a nasaje z chlapce první dávku — něčeho. Čeho? Nevzpomíná si, jak se tomu říká. Snad to ani žádný název nemá. Záleží jen na tom, že to existuje a on to potřebuje. Nějak cítí, že si s tím lépe udrží rozervané zbytky toho, čím je. (Čím býval.) A tak si to vezme a první doušek je jako nečekaný pramen sladké vody mezi kupami pálivé soli. Touží to vypít všechno, sahá po zbytku stejně žíznivě, jako když hmátl po Litzově lahvi, ale ze stejného důvodu jako tehdy se přinutí toho nechat. Vydrží teď s tím, co má, stačí zachovat trpělivost a ten kluk pro něj později bude mít další.

Ano. Vyjasňuje se mu myšlení. Je snazší uvažovat, vytěsnit ten šepot. Potřebuje toho chlapce a další, jako je on. Musí se vydat na cestu a hledat je a s jejich pomocí se potom dostane do...

do...

no... Nevyjasní se všechno. Některé věci se nevrátí nikdy. Bude se muset obejít bez nich.

Kluk ho sleduje, jak se tváří. Zatímco Skaffa se pokoušel složit úlomky své identity, on tu bojoval o svou budoucnost. Jsou pro sebe jako stvoření. „Půjdu s tebou,“ prohlásí chlapec. Poslední minutu si zřejmě myslel, že má na výběr. „Kamkoli. Nechci nikomu ublížit. Nechci umřít.“

Skaffa se usměje, poprvé od toho okamžiku před pár dny na lodi, kdy byl ještě někým jiným. Opět pohladí chlapce po hlavě. „Máš dobrou duši. Budu ti pomáhat, jak jen to půjde.“

Chlapce rázem opustí napětí; do očí mu vyhrknou slzy. „Jdi se sbalit na cestu. Já promluvíím s tvými rodiči.“

Tato slova splývají Skaffovi z úst přirozeně, úplně sama. Už je někdy použil, ale kdy, to si nepamatuje. Pamatuje si ovšem, že občas všechno nejde tak hladce, jak to podává.

Chlapec šeptem poděkuje, chytí Skaffu za koleno a pokusí se do něj ty díky vmáčknout, načež odběhne. Skaffa pomalu vstane. Kluk mu tu nechal vybledlou uniformu, a tak se do ní převlékne. Prsty si vzpomenou, jak ji upravit, aby měl švy na správných místech. Měl by nosit i plášť, ale o ten někde přišel. Nevzpomíná si kde. Sotva vykročí, zavadí pohledem o zrcadlo na druhé straně pokoje a zarazí se. Zachvěje se, ale tentokrát ne radostí.

Všechno je špatně. Tak strašně špatně. Zhoubným vlivem slunce a soli má vlasy zplihlé a suché — měly by být černé a lesklé, a místo toho jsou matné a vyschlé, spálené. Stejnokroj na něm plandá, protože aby vydržel a doplaval až ke břehu, musel spálit část vlastní hmoty. Ani barevně není uniforma v pořádku a nemá v ní žádnou záruku, kým býval, kým by měl být. A oči —

Do zlýho Země, pomyslí. Jsou ledové, téměř bílé. Nevěděl, že vypadají takhle.

Poblíž dveří vrznou prkna a jeho cizí oči se po tom zvuku otočí. Stojí tam chlapcova matka, v ruce drží lucernu a v jejím světle mrká. „Skaffo,“ řekne. „Měla jsem pocit, že jste se vzbudil. A Eitz?“

To musí být ten kluk. „Přinesl mi tohle.“ Skaffa si přeje rukou po oblečení.

Žena vstoupí do pokoje. „Hm. Takhle vyždímaný a usušený to vypadá jako uniforma.“

Skaffa pokývá hlavou. „Zjistil jsem o sobě něco nového. Jsem strážce.“

Žena vypoulí oči. „Vážně?“ Má v těch očích podezření. „A Eitz vás otravoval.“

„Jaképak otravování.“ Skaffa se usměje, aby ji uklidnil. Ženě z nějakého důvodu zacuká v obličejí a ještě víc se zamračí. Aha — zapomněl i to, jak působit na lidi. Dojde k ní a ona před ním o krok ucouvne. Skaffa se pobaveně zastaví. „Taky se o sobě něco dozvěděl. Budu ho teď muset odvést.“

Žena vytřeští oči. Chvilí bez hlesu pohybuje rty a posléze zatne zuby. „Já to věděla.“

„Opravdu?“

„Nechtěla jsem si to připustit.“ Žena polkne a pevně sevře pěst; proběhne jí nějaká emoce a rozechvěje i plamínek lucerny. „Neodvádějte ho. Prosím.“

Skaffa nakloní hlavu. „Proč?“

„Jeho otce by to zabilo.“

„A co dědečka?“ Skaffa přistoupí o krok blíž. (Blíž.) „A co strýce, tety, bratrance a sestřenice? A co vás?“

Žena sebou opět trhne. „Nevím... co teď vlastně cítím.“ Zavrtí hlavou.

„Chudinko,“ pronese Skaffa jemně. I soucit mu jde sám od sebe. Prožívá s ní hluboký smutek. „Ale ochránila byste ho před nimi, kdybych ho neodvedl?“

„Cože?“ Žena se zatváří překvapeně a vylekaně. Je možné, že ji to vůbec nenapadlo? Zjevně je to tak. „Ochránit... ho?“ Pro Skaffu je už tahle otázka důkazem, že by na to nestačila.

A tak si povzdechne, zvedne ruku, jako by ji chtěl položit ženě na rameno, a lítostivě zavrtí hlavou. Žena se trochu uklidní a nevšimne si, že jí vlastně dává ruku za hlavu. Prsty najdou své místo a žena hned ztuhne. „C —“ A s tím padne mrtvá k zemi.

Skaffa zamrká. Chvilku je z toho zmatený. Tohle se mělo stát? A pak — protože se mu myšlení osvěží troškou toho čehosi, co mu dala, byť je toho ve srovnání s tím, kolik získal od Eitze, hrozně málo — pochopí. Tohle jde bezpečně dělat jen s orogény, ti toho mají víc než dost. Ta žena musela být tišačka. Skaffovi je ale líp. Vlastně —

Vem si víc, našeptává mu zlost v zasutém koutě myslí. Vem si ostatní. Jsou hrozbou pro toho kluka, tudíž i hrozbou pro tebe.

Ano. To zní moudře.

A tak se Skaffa narovná a pak chodí tichým temným domem, dotkne se každého člena Eitzovy rodiny a kousek z něj pozře. Většina se jich nevzbudí. Z hloupého syna dostane víc než z ostatních — je skoro orogén. (Skoro strážce.) Nejmiň mu dá Litz, možná proto, že je starý — nebo možná proto, že se probudí a začne se vzpírat ruce, kterou mu Skaffa tiskne na ústa a nos. Vytáhne zpod polštáře nůž na ryby a zkusí Skaffu pobodat. Jaká škoda, že musí prožívat takový strach! Skaffa mu rázně otočí hlavu, aby se dostal k zátylku. Ozve se přitom křupnutí a Skaffa si to uvědomí, až když proud onoho čehosi z Litze zeslábně a následně zcela ustane. Ach, ano, dojde Skaffovi opožděně, z mrtvých to čerpat nejde. Příště bude opatrnější.

Ale je mu mnohem lépe, ta napjatá bolest v něm se ztišila. Cítí se... ne celý. Celý se nebude cítit už nikdy. Ale když v sobě nosí tolik cizího vědomí, je pro něj požehnáním i tohle. Vybojoval zpátky kousek sebe sama.

„Jsem Skaffa Strážce... Záruka?“ zamumlá, a když se mu konečně vybaví to poslední slovo, zamrká. Co je to za spol, ta Záruka? Nemůže si vzpomenout. Ale je rád, že se mu vybavil aspoň ten název. „Udělal jsem jen, co bylo nutné. V zájmu světa.“

Zdá se mu, že to zní správně. Ano. Potřeboval nějaký životní smysl a ten mu nyní sedí v zadní části mozku jako kus olova — je s podivem, že předtím ho tam necítil. Ale teď? „Teď mám práci.“

Eitz ho najde v obývacím pokoji. Je zadýchaný, rozrušený, drží malý vak. „Slyšel jsem, že jste mluvil s mámou. Řekl jste jí... to?“

Skaffa si dřepne, aby měli oči ve stejné výšce, a chytí ho za ramena. „Ano. Prý nevěděla, co vlastně cítí, a pak už nic neříkala.“

Eitzovi je zjevně do pláče. Ohlédne se po chodbě, která vede k pokojům dospělých. Všichni v té části domu jsou mrtví. Dveře jsou zavřené, vládne tam ticho. Nicméně Eitzovy sourozence, bratrance a sestřenice nechal Skaffa žít, není úplná zrůda.

„Můžu se s ní jít rozloučit?“ zeptá se Eitz tiše.

„Podle mě by to nebylo bezpečné,“ odvětí Skaffa. Myslí to upřímně. Ještě toho kluka nechce zabít. „Tyhle věci je nejlepší rozseknout bez váhání. Pojd' — teď máš mě a já tě nikdy neopustím.“

Chlapec zamrká a trochu se narovná, pak roztřeseně přikývne. Je už dost starý na to, aby na něj podobná slova měla takový účinek. Zřejmě zabrala proto, že měl posledních pár měsíců z vlastní rodiny hrůzu. Takhle osamělou, unavenou mysl jde zpracovat jedna dvě. A Skaffa ani nelže.

Odejdou z polomrtvého domu. Skaffa ví, že by měl toho kluka odvést... někam. Někam, kde jsou obsidiánové zdi a pozlacená zábradlí, na místo, které do deseti let zanikne v ohnivém kataklyzmatu, takže je možná ještě dobře, že je takhle poškozený a nevzpomíná si, kde ho hledat. Zlostný šepot ho beztak začal navádět jinam. Kamsi na jih. Má tam práci.